

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oras și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Adunarea dela Ileanda.

— Dela trimisul nostru. —

Ileanda-mare, 26 August.

După un restimp de reconfortare tacită, partidul nostru național — plin astăzi de încrederea ce i-o dă conștiința armoniei interne — a dat Duminecă la Ileanda-mare, prin reprezentanții săi chemați, o înaltă dovadă de energie morală, în împrejurări, când nici unul din celelalte partide politice din Ungaria nu poate să probeze consistența etică a programelor ce afișează. Declarațiile făcute cu această ocazie și hotărârile luate, nu numai că exprimă sintetic aspirațiile unui factor de-o superioară misiune în cadrele monarhiei, dar ele reflectă, mai intens și mai esențial decât declarațiile oricăruia din reprezentanții celorlalte partide politice din Ungaria, adevăratele probleme de-o ardentă actualitate ale acestui stat.

Importanța aceasta deosebită îi revine adunării dela Ileanda, atât prin faptul, că — dupăcum am anunțat — aici și-a făcut darea de seamă în fața alegătorilor săi d-nul Dr. Teodor Mihali, președintele clubului parlamentar al națiunilor nemaghiare din Ungaria, cât și prin faptul că d-sa a fost asistat, iar declarațiile d-sale confirmate, de o seamă din cele mai pregnante personalități dela conducerea partidului nostru. Adunarea dela Ileanda este, apoi, și începutul unei generale acțiuni politice a partidului nostru, acțiune, care tinde, în ultima ei țintă, spre reinchegarea într'o singură tabără a tuturor națiunilor nemaghiare din Ungaria și această împrejurare îi indică deplin însemnătatea ce trebuie să aibă pentru regenerarea vieții constituționale în statul ungar.

În special, declarațiile d-lui Mihali, care a făcut Duminecă un vast expozeu politic, trebuie considerate ca vertebra intereselor de viață ale statului ungar, pentru că d-sa a vorbit, nu numai din suflul celor aproape patru milioane de români, ci și din suflul celorlalte masse, deopotrivă desconsiderate de detentorii de astăzi ai puterii de stat.

D-nul Mihali și-a început cuvântarea, constatând, că în ciuda silințelor tot mai întințite ale guvernului și în ciuda loviturilor din ce în ce mai temerare ce ne aplică, *rândurile noastre sporesc și se încheagă văzând cu ochii*. D-sa, în calitate de primul nostru reprezentant în cameră, a precizat atitudinea noastră în 7 Mai anul acesta și a arătat întregă zădărnicia silințelor ce-și dă guvernul pentru a înăbuși în noi conștiința aspirațiilor legitime. Acest guvern, și-a afirmat un caracter mai reacționar decât chiar guvernele din trecut, nici nu putea să creieze o altă situație, decât cea chaotică de

astăzi. Și e firesc că noi trebuie să înfierăm toate actele de ilegalitate ale acestui guvern, condannând pe autorii teroarei parlamentare din lunie, căci ei au creiat un caz de precedentă de fatale urmări pentru viața constituțională din Ungaria.

Azi statul ungar — a spus d-sa — e sprijinit numai de forța baionetelor și împrejurarea aceasta resfrânge ultima degenerescență a vieții constituționale în Ungaria. Și tocmai în starea de generală nesiguranță de azi, în fața monarhiei se conturează o serie întreagă de primejdii externe, — în special dinspre Balcan. Monarhia austro-ungară și regatul român sunt în primul loc amenințate. Ce-ar fi mai firesc, în asemenea situație, decât o sinceră colaborare a acestor două state? Dar relațiile română-maghiare stau piedecă aproape neinvinsă în calea unei armonice colaborări. Zadarnic a încercat contele Tisza prin repetatele lui declarații sirenice să ducă în rătăcire opinia fraților noștri din Regat, — faptele guvernului îl desmint consecvent. Pentru că, admitând identitatea intereselor de viață ale acestor două state, așa cum o pretinde contele Tisza, guvernul ungar ar trebui să-și găsească suprema datorie tocmai în forticarea elementului român din Ungaria și nu în slăbirea lui, căci acest element constituie o cardinală garanție de existență pentru statul român. — După experiențele ce-am făcut și facem, nu putem admite — a spus d-l Mihali — *ca în viitor diplomația României să poată susține o trainică alianță cu Austro-Ungaria, câtă vreme guvernele ungurești (căci nu sunt ungare în realitate!) recunosc în nimicirea celor patru milioane de români din Ungaria un scop primordial al politicii lor*.

Această afirmație e confirmată în mod strălucit și prin criminalul plan al episcopiei gr. cat. ungurești. Dar episcopia ungurească mai tradează și o inconștiență, de ordin mult mai grav chiar decât inconștiența guvernelor ungurești. Se pare, anume, că cercurile conducătoare ale monarhiei au aprobat criminalul atentat, numai ca să le dea partidelor ungurești o răsplată pentru reformele militare, — cum bine a remarcat marele ziar francez citat de d-l Mihali. Slăbiciunea acelor cercuri mai tradează însă, — adaugem noi — și o minimală prevedere, după ce (au spus-o la timpul său și ziarele patriotice ale Austriei) reformele au introdus în organismul, până astăzi unitar, al armatei germanii disoluției. Se poate ilustra mai dureros acest adevăr decât prin faptul, că o biserică românească, drepturile românești sunt astăzi o marfă pentru răsfațul orgoliului panmaghiar?

Dar am mai înfruntat noi primejdii — și, dacă conducătorii monarhiei cred că, prin alimentarea la extrem a disonanțelor din Ungaria vor putea consolida monarhia: continue! Iată urmările profitabile ale acestei credințe nu întârzie să se arate! Iată de pildă *criza*

economică și financiară — a spus domnul Mihali, foarte nimerit. Într'o țară, unde mai bine de o jumătate a populației fierbe de cea mai adâncă amărăciune, era firesc să se sdruncine temelile ori cărui credit. Stările din Ungaria nu pot să deschidă în viitor decât perspectiva ruinei. În darea de seamă dela Aiud, primul ministru al țării, Ladislau Lukács a trecut cu vederea, se pare dinadins, — între alte mari probleme ale țării — și această problemă hotăritoare, și dacă după actele de cea mai dureroasă inconștiență ale guvernului actual, nu se va ivi un om providențial, care să ație calea guvernului, vom merge cu toții spre abizuri economice dezastroase.

Să sperăm, însă, — ne-a spus dl Mihali la sfârșit — *că primejdiile comune vor uni într'o singură tabără conștiința și solidară pe toate națiunile nemaghiare din țară*. Pentru că și celelalte neamuri nemaghiare îndură azi soarta noastră. Aceleași fenomene ale generalei revolte se remarcă și în Croația, și între Slovaci și între Sârbi, de pildă. În fața deslușitei primejdii Sârbii, — deși de lungi decenii sfâșiați îngrozitor între ei — au dat o frumoasă dovadă a tăriei lor de rasă, zilele trecute în Budapesta, unde s'au reinchegat toate fracțiunile politice sârbești într'un singur partid, unitar.

Partidul național român, la rîndul său, ca expresia celei mai mari națiuni nemaghiare din Ungaria, va face pregătirile necesare pentru a realiza o *atitudine solidară și hotărătoare a tuturor neamurilor oprimate din acest stat*. Partidul nostru, e consolidat azi pe deplin, pentru că tăciunii herostraților inconștienți nu pot să ajungă niciodată la înălțimile prestigiului său susținut de conștiința vie a unui neam întreg.

Intemeiat pe aceste credințe partidul național român va lupta cu hotărâre împotriva guvernului și pentru înfăptuirea constituției adevărate, prin răsturnarea celei muzezite de azi. Lupta aceasta va conține numai după ce toți cetățenii acestei țări vor fi înzestrați cu drepturi echivalente cu sarcinile și suferințele ce îndură. Reforma electorală democratică, în cel mai larg senz al cuvântului, e un deziderat capital al partidului nostru și pentru realizarea ei vom duce în luptă toate energiile noastre.

Această hotărâre s'a desprins și din cuvântările celorlalți reprezentanți ai partidului la Ileanda-mare. Dnii Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Aurel Vlad și Vasile Goldiș au găsit talmăciri plastice pentru toate credințele noastre naționale și însuflețirea ce radia fețele celor vre-o 5000 de țărani de pe valea Someșului, întipărea acestor credințe o semnificație evanghelică, adâncă și mântuitoare.

În cele mai apropiate zile, comitetul partidului nostru se va întruni, pentru ca să fiexeze programul unei campanii întinse, demnă de strălucitul început ce s'a făcut la Ileanda-

mare. Hotărârile luate în această adunare indică deplin marile cadre în cari trebuie să se desfășoare lupta noastră și suntem convinși, că numai conformându-se acestor hotărâri, ar putea să previe atât guvernul, cât și cercurile dela conducerea monarhiei, înțeleștările peripețioase de cari trebuie să sufere țara, până la prefacerea desăvârșită a mincinoasei constituții de astăzi.

Dăm la vale amănunte despre adunare:

Sosirea la Chizeni.

Trenul se oprește în gara mică a unui sat românesc, resfirat în panorama uneia din cele mai încântătoare văi de pe Someș. Dl Mihali ne întâmpină vesel, în mijlocul unei garde de tineri entuziaști. Urcăm în trăsură și pornim înseni-nați de aerul proaspăt ce năvălește din largul acestui rai pământesc. O luăm de-a lungul Someșului și ne înfundăm printre dealuri împădurite până în creștet, prin inima acestei văi mănoase, stretăiată întreagă de peteala plumburie a Someșului. Satul Glod, care are la gară inscripția Szamoszómező (în limba lui Kölcsey se pronunță Soamoszómező) — rămâne în urma noastră.

În frunte aleargă sprintene trăsurile dlor Mihali, Ștefan C. Pop, Vlad și Goldiș. În urmă-le se aține o caravană întreagă de alte trăsuri, ducând pe reprezentanții presei și pe ceilalți oaspeți veniți din împrejurimi cu această ocazie.

În fața noastră, la stânga, în pieptul unui deal, încins spre culme cu'n aspru brâu de pădure, se desenează grațioasă, stăpânând întreagă perspectiva, noaua biserică din Chizeni; iar în stânga, cevaș mai la vale, ca prins în aceiaș încântătoare cingătoare a dealului, răsare cochet tusculanumul dlui Mihali, de pe terasa căruia flutură batiste înspre noi.

Ne oprim. Someșul aici e mare și adânc și noi trebuie să-l trecem rînd pe rînd pe un pod plutitor. Avem acum răgaz să admirăm în dragă voie superba priveliște din fața noastră.

Sus pe deal, în fața bisericeii e multime mare de popor și din când în când străbate până aici la noi glasul de alamă al preotului predicator. Ni se spune că e părintele Dr. Vasile Lucaciu și noi ardem de neastâmpăr până să ne vie rîndul să trecem și noi Someșul.

Îl trecem ca printr'o legănare, fără să încrețim oglinda atât de blândă a acestui riu, — tainic și sfânt pentru poporul nostru din aceste părți. Suntem primiți cu o încântătoare amabilitate de dna Mihali. Dar nu zăbovim, căci trebuie să sosim la biserică încă înainte de sfârșitul predicii.

Ajunși pe deal, suntem surprinși de un tablou de o frumusețe patriarhală. Din pridvorul bisericeii, dominează figura de apostol a părintelui Lucaciu. Dsa, înconjurat de-o mare asistență de preoți în odăjdii, predică credincioșilor, cu mult foc sacru și cu o roboitoare convingere, despre fatala primejdie ce s'a abătut azi și asupra acestui senin lăcaș al Domnului, spre pereții albi și strălucitori ai căruia, privirile poporului se înalță cu o mută adorațiune. Din un grup mic de intelectuali apare figura venerabilă a dlui Gh. Pop de Băsești, președintele partidului. Un aparat fotografic fură acest tablou magic, al cărui perspectivă pare a se adânci în vremuri vechi, de-o sfințenie patriarhală.

Intrăm în biserică, în atmosfera castă a pereților de zăpadă și ne oprim cu evlavie în fața iconostasului simplu și frumos. Atenția noastră e atrasă de un acvarel, reprezentând liane albastre și prins în cadre de-o mare bogăție de motive românești. E un dar prețios acest acvarel, făcut dnei *Elettera Mihali* de principesa Maria a României. Pe acvarel se citesc slovele autografe ale princesei, cuprinzând următoarea cugetare de-o adâncă evlaviositate:

Și de-aș avea prorocia și de-aș ști toate tainele și toată știința și de-aș avea toată credința, cât să mut și munții, iar dragoste n'am — nimic nu sunt.

Dragostea toate le suferă, toate le crede, toate nădăduiește, toate le rabdă. (Corint. XIII.)

Maria 1910.

În altar o lespede mare închide cripta familiară a dlui Mihali. Aici odihnesc soția dsale dintâi Viorica și fetița dsale de acelaș nume, și tot aici își vor pleca odată capul spre odihna de veci și iubii stăpâni ai acestor locuri: dnul și dna Mihali...

Îșim din biserică. Două table de marmură, prinse de ambele părți ale intrării, ne lămuresc că acest sfânt lăcaș a fost înălțat în 1910 din dărnicia soților Mihali, proprietarii mănoaselor întinderi dela picioarele dealului.

Ceva mai la vale, în dosul noii bisericeii, stă părăsită, ca o martoră ciudată a vremuri neînțelese, o străveche bisericuță de scânduri și șindrițe. Ne oprim o clipă și aici și mintea noastră nu poate să adâncească marea taină ce s'ascunde în sufletul poporului nostru, care a putut să-și găsească secole de-arindul mângăierea sufletească într'o alcătuire de-o atât de pitorească primitivitate...

În tusculanumul domnului Dr. Teodor Mihali ne așteaptă o drăguță surpriză. Părintele Dr. V. Lucaciu, a dat în absența noastră binecuvântarea religioasă fericirii unei simpatice perechi. A logodit pe tânărul avocat din Boroșineu

Dr. Silviu Pășcutiu (com. Aradului) cu grațioasă fiică a dlui Dr. Mureșan, medic în Beiuș, *Mărioara*. Tânăra pereche a fost înconjurată cu multă dragoste de oaspeți.

Cu amabilitatea dsale fermecătoare dna Mihali a oferit apoi oaspeților un prânz copios, după care s'au făcut pregătirile de plecare la Ileanda. La masă s'au rostit și toast; dl Gh. Pop de Băsești a înclinat pentru logodnici.

Tot aici țin să mai amintesc pe dnii preoți, cari împreună cu părintele Lucaciu, au oficiat liturghia solemnă. Dlor sunt: Simeon Petriță, protopop onorar în Simișna, Aurel Biț preot în Rus, Emil Mureșan preot în Bărsau, Almaș preot în Ciaca, Ion Mureșan preot în Valea-Groșilor și Valer Filipan preot în Glod.

Spre Ileanda.

O ticăloșie a jandarmilor.

După amiazi la ceasurile două un lung convoi de trăsuri duce pe oaspeții d-lui Mihali la Ileanda. Acelaș peisaj încântător și aceiaș vreme frumoasă. Către ceasurile trei ne apropiem de Ileanda.

La o depărtare de un kilometru dela intrare ne întâmpină un haideriu de călăreți, în frunte cu d-nul Alexandru Mihali, casierul filialei „Someșana” din Ileanda. D-sa salută pe oaspeți, înclinându în fața lor un steguleț albastru.

Dar stegulețul acesta, noi nu bănuim nici unul că e o mare primejdie pentru siguranța statului ungar. Și totuși. Ca din pământ, răsare o patrulă de jandarmi în fața noastră. Figurile lor fac o disonanță atât de stridentă între noi. Sergentul lor se repede, desigur c'o mai mare vitejie decât honvezii dela „Világos”, și confiscă misteriosul steguleț. O clipă de tăcere, în care fierbere indignarea noastră contenită, apoi jandarmii sunt acoperiți de o ilaritate generală.

Părintele Lucaciu își leagă batista de capul bastonului și-o flutură cu aiere de multă gravitate. Jandarmii roșese singuri până'n albul ochilor și se vede că nu pot sfida privirile d-lui Mihali, care se apropie de ici întrebător:

— În baza cărei legi v'ați încumătat să faceți ticăloșia asta?

— Avem poruncă! — răspunde sergentul.

— Așa — replică d-nul Mihali — să binevoiești a-ți spune numele. D-sa ia un creion și stă gata să însemne în carnet.

Pe fața sergentului se desenează o mare depresiune morală și nu răspunde.

Da, așa sânteti dv. — îl înfruntă d-nul Mihali — n'aveți nicodată curajul să vă spuneți numele! Dar îl voi afla eu, fiți siguri de asta.

VREME BUNĂ.

*Când legănat de visuri mă pierd în lumea lor,
Se varsă 'n cet un balzam pe ranele-mi ce dor...
Al lumilor senine portal imi stă deschis,
Iar sufletul mi-e puntea, ce duce peste-abis...*

*...Ce lume minunată!... S'aud sonore cânturi,
Ce pier în largul zării pe aripi de vânturi.
Se 'nalță ciocârliă rotindu-se spre soare,
Când holda se 'nmădie pe 'ntinsele ogoare;
Iar codri bat din ramuri și freamătă ușor,
'I-îngână'n dulce murmur izvorul călător.
La care e liniște și'n toate e belșug,
Dreptatea e stăpână pe-al lucrurilor crug...
Încet coboară toamna, cad frunze pe cărări,*

*Trec paserile 'n călduri prin necuprinse zări,
A vântului cântare preface-se 'n suspin:
Acesta e un simbol al vremilor, ce vin...*

Vasile Al. George.

Din literaturi streine.

O întrebare.

Schiță de Cehov.

Trad. de H. P.-P.

Timpul amiezii. Proprietarul *Boldirev*, un om mare, sdravăn, cu capul tuns numărul unu și cu ochii scoși afară, își desbracă pardesiul, își șterse cu batista de mătase fruntea și intră timid în biroul judecătorecii. Acolo scrășneau câteva pene de scris peste hârtia de birou.

— „Unde pot să întreb aici ceva?” întrebă el pe portarul, care venea din colțul celalalt al biroului cu o tavă mare plină de păhare. „Aș vrea să mă informez de ceva și vreau să am o copie a unui deciz.”

— „Mă rog, ostenește-te până colea! Colea, la domnu' ăla, care stă la fereastră!” îi răspunse portarul și arătă cu tava spre fereastra din urmă.

Boldirev tuși odată și se duse la fereastra arătată. Acolo sta la o masă verde, care, judecând după petele de pe ea, suferea de tifus, un tânăr cu patru moți pe cap, cu un nas lung, plin de bubulțe; îmbrăcat într'o uniformă cu culoarea scoasă de soare. Pe lângă narea dreaptă a nasului i se plimba o muscă, el își scoate mereu buza de jos la iveal ași sufla pe sub nas, ceea ce împrumuta feței sale o expresie cât se poate de supărăcioasă.

— „Pot aici... la dta”, îl agrăi Boldirev, „pot să înaintez o întrebare privitoare la procesul meu? Numele meu e Boldirev... Aș mai vrea să am și o copie a decretului din 2 Martie”.

Funcționarul își innuie peana în călimară și se uită la peană, dacă n'a primit prea multă cerneală. După ce s'a convins că penița nu va picura, începu să scârțâie mai departe. Buza și-o dete iarăși înainte; nu mai avea nevoie să sufle, musca se așezase într'aceea pe urechea sa.

— „Pot să înaintez aici o întrebare?” zise din nou, după o așteptare de o minută, Boldirev. „Sunt proprietarul Boldirev...”

— „Ivan Alexievici!” strigă funcționarul în odaie spre un altul, ca și când n'ar fi băgat în seamă pe Boldirev. „Spune, rogu-te, negustorului Iallicov, dacă vine, să adeverească copia declarației și la poliție! I-am spus-o deja de o sută de ori!”

— „Vin în afacerea procesului meu civil cu moștenitorii princesei Gugulina”, bolborosi Boldirev. „Vei fi auzit d-ta de procesul ăsta. Te rog mult să mă ascuți!”

Funcționarul prinse o muscă pe buzele sale — încă tot fără să observe pe Boldirev — privi cu atențiune mare la muscă și o aruncă la o parte. Proprietarul tuși și-și suflă nasul cu sgomot, în batista sa cu dungi mari. Dar n'a ajutat nici asta nimic. Celalalt încă tot nu-l auzea. Astfel trecură două minute, în tăcere completă. Boldirev scoase o rublă de hârtie din buzunar și o așeză pe cartea desfăcută dinaintea func-

Jandarmii multimii și d... „Deșteaptă-te... văi răsnetul... tat, în mlădie

La margin... mos arc trium... Lângă arc, di... Iuliu Ma... Ileanda, și pri... încredere și s... calitate, d-nu... tr'o limbă cu... prinde, un în... D-nul Mihali... pornește în v... piață, unde e... preajma tribun

Sânt de fa... tă aproape to... duri largi, ca... inteligente, o

Se constit... președinte al... lungi ovații... președinția... dlui avocat... Pocol preot... Moldova n

În cuvânt... Gheorghe Po... doua oară în... o multime de... până la lacrim... pot mândri c... osebit de ma... Ileanda, căci... la alegerile d... oameni de fru... stul acestei a... marcă cu mu... de bună voie

Cel dintâi... Mihali, cu ac... pagină a ziari

Primit cu... hali spune, a... aprobare și i... discurs:

„Vă multu... rea ce v'am fă

ționarului. Ac... morocănoasă... sgomot.

— „Numa... știu bucuros e... cipelei Gugul

Funcționar... dă gândurilor... apropie de un... Când se întoa... sa sa, prinse... ea o notă nou

— „Aș vr... clipă... Am o... Funcționar

ceva. Boldirev fă... de desnădejd... scârțâia cu p

— Scriu, și s... nând. Să-i ia

Se duse de... locul odăii; l... ce nădejde. F... hare, observă... se apropie în... întrebă încet... resat?”

— „Am i... bească el cu

— „Dă-i

portarul.

— „I-am

— „Atunc

Jandarmii pleacă muți, urmați de hohotele mulțimii și din mii de piepturi izbucnește „Deșteaptă-te române”, — ducând departe în văi răsunetul atâtor inimi și pierzându-se treptat, în mlădieri adânci, profetice...

La marginea satului în Ileana e un frumos arc triumfal, îmbrăcat în crengi de gorun. Lângă arc, din mulțime, răsare figura d-lui Dr. Iuliu Maniu, care a venit deadreptul la Ileana, și prin inimile tuturor trece un fior de încredere și siguranță. Tânărul avocat din localitate, d-nul Dr. Victor Pop spune într-o limbă curgătoare și impecabilă, care surprinde, un însuflețit cuvânt de bună primire. D-nul Mihali răspunde câteva cuvinte și alaiul pornește în valuri tot mai nemăsurate spre piață, unde e ridicat un nou arc triumfal, în preajma tribunei.

Adunarea.

Sânt de față până'n 5000 de țărani. Ei poartă aproape toți pălării de paie înalte și cu borduri largi, cari dau fețelor vii și neobișnuit de inteligente, o expresie de autoritate.

Se constituie biroul adunării. Venerabilul președinte al partidului nostru e primit cu prelungi ovății. D-sale îi revine în mod firesc președinția. Vice-președinte, la propunerea dlui avocat Dr. Victor Pop, e ales dl Ion Pocol preot în Buzaș, notar d-nul Ioan Moldovan, secretarul „Someșenei”.

În cuvântul d-sale de deschidere, d-nul Gheorghe Pop de Băsești, spune că e pentru a doua oară în Ileana, dar n'a mai văzut aici o mulțime de popor atât de mare. Indușoast până la lacrimi laudă apoi pe alegători, că se pot mândri cu'n deputat ca d-nul Mihali. Deosebit de mare e meritul alegătorilor dela Ileana, căci ei au resistat și furiei guvernului la alegerile din 1910. Remarcă prezența atâtor oameni de frunte ai partidului și lămură rostul acestei adunări. Recomandă ordine, și remarcă cu multă satisfacție, că țărani au venit de bună voie la adunare. Deschide adunarea.

Cel dintâi orator e deputatul cercului, d-nul Mihali, cu acărui vorbire ne ocupăm în prima pagină a ziarului nostru.

Vorbeste d-nul Mihali.

Primit cu o viforoasă însuflețire d-nul Mihali spune, adeseori întrerupt de semnele de aprobare și înțelegere ale mulțimei, următorul discurs:

„Vă mulțumesc din toată inima că la chemarea ce v'am făcut-o înainte de aceasta numai cu

câteva zile ați binevoit a vă prezenta la darea mea de seamă într'un număr atât de mare. (Să trăiți!) De asemenea mulțumesc și iubitorilor mei colegi și scumpi tovarăși de luptă, cari în frunte cu iubitul nostru președinte dnul George Pop de Băsești au venit din depărtări mari ca să ne onoreze cu prezența lor la această adunare. (Trăiască!) În fine mulțumesc reprezentanților presei românești, — bunul Dumnezeu să le răsplătească tuturor pentru munca ce o pun în serviciul cauzei noastre sfinte. (Ovații îndelungi).

Cât timp vedem că cărturarii și poporul sunt uniți în cugete și în simțiri, aduc jertfe pentru binele și înaintarea cauzei noastre, putem fi încredințați, că lupta noastră va duce la isbânda dorită. (Așa să ne ajute Dzeu).

Fraților!

Au trecut 7 ani, de când am onoarea a reprezenta acest cerc electoral ca deputat în parlamentul țării noastre, în care restimp în cinci rânduri am avut fericirea a vă face darea de seamă tot în aceasta localitate. Vă mărturisesc sincer că la nici una dintre dările mele de seamă de până acum n'am fost atât de îngrijorat și emoționat, ca tocmai de astădată.

„Îngrijorat pentru că pe zi ce merge tot mai grele valuri se ridică asupra noastră și emoționat pentru că cu bucurie și mulțumire pot constata, că dragostea și însuflețirea noastră iubii frați alegători, precum și a tuturor Românilor din această țară față de modesta mea persoană și față de iubii mei tovarăși de luptă și conducători ai neamului, din zi ce merge crește și văzând cu ochii se sporesc șirele aderentilor partidului național român. (Trăiască!)

Și e natural ca să fie așa, pentru că chiar după legile firii, toate ființele viețuitoare când presimt primejdii mari se strâng la un loc, ca mai ușor să stea în fața primejdiilor. Istoria ne învață, că la începutul creștinismului, creștinii urmăriti de păgânii și de stăpânitorii de pe acele vremuri, se strîngeau prin peșteri scobite sub pământ, ca să se sfătuiască și să-și apere credința lor.

„Poporul român din această țară presimte primejdii mari, căci numai astfel se explică lucrul că la chemarea fruntașilor mii și zeci de mii de Români aleargă din depărtări mari la adunările populare, precum s'a dovedit aceasta atât de strălucit la marea adunare ținută la Alba-Iulia în fața primejdiei ce amenință biserica română greco-catolică. Tot așa și azi, când dvoastră ați venit într'un număr atât de impozant la această adunare.

„Fraților! Dați-mi voie să reduc darea mea de seamă pentru că și tovarășii mei de luptă,

cari sunt de față la această adunare, să-și poată spune părerile lor asupra situației politice.

„Încep darea mea de seamă dela prezintarea guvernului actual în cameră, când mi-am luat voie în numele partidului nostru a lua cuvântul în ședința camerei din 7 Maiu a. c. Precum știți în acel discurs am precizat poziția partidului nostru față de guvernul actual și am spus hotărât, că noi Români și în genere naționalitățile din această țară nu putem avea încredere față de acest guvern, din mai multe motive, pe cari le-am înșirat în discursul amintit. Motivul principal a fost, că actualul guvern din prilejul prezentării sale în parlament a declarat hotărât, că va cărmui țara și mai departe după calapodul guvernului trecut, care precum toate sistemele de guvernare dela introducerea constituționalismului din această țară, au fost și sunt primejdioase, atât pentru binele obștească al țării cât și pentru situația naționalităților nemaghiare din această țară.

„Astfel partidul național român este de firma convingere, că numai prin schimbarea sistemelor de guvernare de până acum se poate îmbunătăți soarta popoarelor din această țară.

„Exprimarea neîncrederii față de guvernul actual din partea partidului nostru a fost și este motivată din toate punctele de vedere. Nu voesc să mă extind de astădată mai pe larg asupra evenimentelor triste ce s'au petrecut în camera din Budapesta în 4 Iunie și de atunci până la închiderea sesiunii, constat însă un lucru, că tratamentul inaugurat și aplicat de președintele actual al camerei, de Tisza, față de opoziție, a fost ilegal, neconstituțional și unic în felul său, votându-se legi de cea mai mare importanță cu totala desconsiderare a regulamentului parlamentar. Prin această procedură s'a creat un caz de precedentă foarte primejdios din punctul de vedere al constituționalismului țării.

Partidul național român desaproabă cu toată hotărârea această procedură a guvernului și protestează în contra violării dreptului de imunitate al deputaților și în contra scoaterii cu forță brachială a deputaților din parlament — declarând că cea mai mare tiranie este nedreptatea și ilegalitatea care se săvârșește sub scutul legilor.

Scuzele guvernului, că silit de obstrucția tehnică a trebuit să procedă în mod ilegal, nu se pot accepta, fiindcă tot guvernul este de vină că prin alegeri ilegale a împiedecat ca să fie aleși deputați, acei bărbați, cari reprezintă adevăratele interese ale țării.

În această situație desolată, toată lumea își pune întrebarea, că oare care va fi sfârșitul atâtor frământări între partidele politice maghiare. Drept aceea lumea mare a așteptat cu multă nerăbdare enunțările pe cari le-a promis primministru, că le va face cu prilejul dării sale de seamă ce a ținut-o în 15 I. c. la Aiud. Durere însă lumea s'a înșelat în așteptările ei, deoarece din declarațiile făcute de primministru nu reiese nici cea mai mică orientare în viitor, fiindcă domnia sa a aflat de bine ca în darea sa de seamă să se scuze și să rectifice procedura ilegală și neconstituțională a guvernului, iar de altă parte să arunce acuzații noi asupra șefilor partidelor opoziționale. Nimic nu dovedește mai mult și mai lămurit decadența politică din această țară, decât împrejurările că actualul ministru președinte crede că e posibil să conducă destinele unei țări constituționale numai cu ajutorul armatei și poliției — fără ca să desvoalte un program de acțiune politică și fără ca să orienteze lumea asupra planurilor viitoare ale guvernului în ce privește multele chestiuni actuale arzătoare, cari pretind rezolvirea lor în timpul cel mai apropiat.

„Între altele ar fi trebuit să vorbească despre chestiile de natură politică externă cari bat la porțile monarhiei austro-ungare, tocmai acum, când vin știri atât de alarmante din peninsula balcanică. Ne-am înșelat în așteptările noastre îndreptățite și trebuie să ne îndestulim numai cu declarațiile lui Ștefan Tisza, care în scopul ca să câștige simpatiile regatului român, declară aproape la toate prilejurile, că esistența elementului maghiar și român ar fi primejdioasă de curentul slavismului din orient — prin urmare aceste două elemente în lupta

ționarului. Acesta încreți fruntea, trase, cu fata morocânoasă, cartea spre sine și o închise cu sgomot.

— „Numai o mică întrebare... Aș vrea să știu bucuros cum își motivează moștenitorii principesei Gugulina... Nu vă opăcesc?”

Funcționarul se ridică de pe scaun, dat pradă gândurilor proprii, își scărpină cotul și se apropie de un dulapior, să scoată ceva din el. Când se întoarce, o minută după aceasta, la masa sa, prinse din nou cartea în mână; se afla pe ea o notă nouă de o rublă.

— „Aș vrea să te molestez numai pentru o clipă... Am o mică întrebare numai...”

Funcționarul n'auzea; începu să decopieze ceva.

Boldirev făcu o față acră și aruncă o privire de desnădejde peste întreaga societate, care scârțâia cu penițele înaintea sa.

— Scriu, și scriu într'una! se gândi el, suspinând. Să-i ia dracu' pe toți, cu scrisul lor cu tot!

Se duse dela masă și rămase locului în mijlocul odăii; lăsă brațele în jos, lipsit de ori și ce nădejde. Portarul, care venea iarăși cu pahare, observă, se vede, fața lui disperată, căci se apropie în neîmbrăcată apropiere de el și-l întrebă încetșor: „Ei, cum stai? Te-ai interesat?”

— „Am întrebat eu; dar nu vrea să vorbească el cu mine”.

— „Dă-i și d-ta trei ruble.”, îi șoptește portarul.

— „I-am dat deja două”.

— „Atunci mai dai una”.

Boldirev se întoarce la masă și așeză pe cartea desfăcută o bancnotă verde.

Funcționarul trase din nou cartea spre sine și întoarse foile; și deodată privi, ca din întâmplare, la Boldirev. Nasul lui primi luciuri, se roși și se încreți din pricina unui suris.

— „Ah... ce pofteste domnul?” întrebă el.

— „Aș vrea să întreb ceva cu privire la procesul meu... Mă chiamă Boldirev”.

— „Mă bucură! În privința procesului Gugulina? Prea bine! Va să zică ce dorești d-ta mai deapropo?”

Boldirev îi explică rugarea mai cu deamănuntul.

Funcționarul fu cuprins de o mișcare atât de vie, că par'că i-ar fi intrat în oase un spirit de desăvârșire nou. Îi dete informația dorită, porunci să i se decopieze actul, oferi clientului un scaun să șadă — și toate astea în decursul unei clipite. Începu chiar o conversație despre starea sămănăturilor. Când plecă Boldirev, îl petrecu până la scară, surizându-i politicos și prietinos, ca și când ar voi să se ploconască în fiecare clipă în fața suplicantului. Boldirev fu cuprins într'aceea de un simțământ penibil și — urmând unei inspirații launtrice — scoase din buzunar o bancnotă de o rublă și o întinse funcționarului. Acesta se aplecă surizând și prinse bancnota cu îndemănarea unui presdicator, încât abea de se văzu hârtia timp de o secundă.

Eh, ce mai oameni... se gândi proprietarul, pășind pe stradă. Rămase un moment locului și-și șterse cu batista fruntea...

lor de conservare națională ar fi avizate la o apărare comună. Dacă Stefan Tisza ar crede în mod serios în aceasta primejdie ar trebui să urmeze ca guvernele ungare să asigure pe toate terenurile vieții publice o dezvoltare liberă și elementului român din aceasta țară, căci numai întărindu-se acest element el ar putea deveni un factor valoros în luptele de apărare. Din contră precum guvernele din trecut astfel și guvernul actual inspirat de Tisza lucrează din toate puterile spre a împiedeca dezvoltarea elementului românesc căutând să-l estirpeze de pe fața pământului. Prin o astfel de guvernare, de sine înțeles masele românești nu se pot însufleți pentru procedura guvernului maghiar, de altă parte pe viitor va fi imposibilă susținerea acestor relații de prietenie, *căci este cu totul exclus a presupune despre politica viitoare a României, ca din considerat diplomatic să susțină o alianță cu monarhia noastră atunci, când vede că guvernele maghiare lucră din răspuneri la nimicirea celor 4 milioane de Români din această țară.*

„Cea mai nouă și cea mai grăitoare dovadă despre procedura dușmănoasă a guvernului maghiar față de noi Români este atentatul ce l-a săvârșit pe căi piezișe în contra bisericii gr. cat. române. După ce, guvernele maghiare, au văzut că toate încercările făcute pentru desnaționalizarea noastră sunt zădărnice, s'a înjosit la procedura nevrednică de un guvern, căutând să ne nimicim și ultimul scut de apărare: biserica noastră românească, prin desfacerea a 83 comune românești și aproape 70 mii de suflete române dela metropola gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș și prin incorporarea lor la episcopia maghiară de Hajdudorog, eliminând limba română și înlocuindu-o cu limba greacă. Cu toate protestările energice ale prelaților noștri și ale celor douăzeci de mii de români adunați la congresul din Alba-Iulia, informațiile ascunse și mijloacele neiertate ale guvernului maghiar au fost atât de puternice, încât au putut să ducă în răstăcere pe înbătrânitul papă Piu al X-lea care într'un moment de slăbiciune a dat o lovitură groasă bisericii noastre gr.-cat. românești, compromițând pe toată linia interesele catolicismului din orient.

(Pentru a ilustra modul josnic în care s'a săvârșit decretarea bisericii gr. cat. maghiare dl deputat Dr. Mihali dă citire eunosecutului articol al ziarului *Le Temps*, apărut în nr. 174 al „Gazetei Transilvaniei”, în care articol se constată, în baza unor informații competente, că Viena în schimbul votării legilor militare din partea Ungariei și-a dat consentimentul pentru înființarea episcopiei gr. cat. maghiare).

„Astfel pe lângă multele noastre necazuri și neajunsuri, din grația guvernului maghiar ni-a venit în al doilea deceniu al secolului al douăzeci-lea, ca o nouă pacoste pe capetele noastre și lupta grea religioasă, despre care dl ministru președinte nici măcar amintire nu face în darea sa de seamă. Dar dacă tace Dsa nu vom tăcea noi!

„Din aceste destăinuri ale acestui mare jurnal francez, ne putem convinge despre trista situație, în care a ajuns astăzi biserica noastră, devenind un obiect de târguială când este vorba de interese politice. Am văzut noi și timpuri mai grele și dacă strămoșii noștri în decurs de două mii de ani au știut să-și apere naționalitatea și individualitatea lor, ne vom nizu, ca și noi să fim vrednici de ei, ne vom apăra drepturile noastre naționale și credința până la ultima picătură de sânge. Dacă guvernele maghiare și factorii competenți sunt de părere, că prin războaiele continue interne vor contribui la ridicarea prestigiului monarhiei, atunci neargă înainte pe această cale, care cu siguranță duce la dezastrul complet al intereselor țării, monarhiei și al dinastiei.

„In țara noastră e par'că făcătura. Luptele și frământările între popoarele deosebite, nu nu-

mai că nu se localizează, ci pe zi ce merge să înăspresc intenționat, par'că factorii politici din această țară ar avea de scop ca să provoace un război civil. De prezent sunt provocați la luptă Români, Sârbi, Croați și Slovaci, cari toți laolaltă reprezintă peste 10 milioane de locuitori ai țării noastre.

„Urmările acestui război se arată în mod evident mai ales pe terenul economic-financiar. Știm cu toții și știe și cel din urmă țaran că mai ales de jumătate an încoace, la noi există o criză financiară atât de dezastruoasă, încât până azi peste cincizeci de bănci străine din țara noastră au dat faliment, iar altele, pe cum se svonește, ar urma. Din cauza aceasta vedem o decadentă îngrijitoare mai ales pe terenurile industriale și comerciale. Toată lumea se întreabă azi, că ce poate fi cauza acestei crize de bani, deoarece în toate statele civilizate și chiar și în Austria, care este cu Ungaria în comunitate, situația financiară este multumitoare. La această mare întrebare dnul ministru președinte ar fi fost dator să dea un răspuns. Durere însă și în această privință am rămas nelămuriți. Cauza? Starea abnormală politică a Ungariei și luptele continue între naționalități și între diferitele clase sociale.

Statele civilizate avute, observând aceste stări anormale și-au retras capitalurile plasate la noi, iar banca austro-ungară văzând aceste încurcături, deasemenea își plasează capitalurile mai mult în Austria.

Să ne închipuim, că ce dezastru colosal vor urma, dacă se vor mai continua luptele interne în țara noastră și dacă în urma provocărilor și persecuțiilor fără rost numai o parte mică dintre locuitorii țării ar face politică de rezistență pasivă, adevărată dacă ar zice că numai așa își vor implini serviciul militar, dacă pe feciori îi vor duce cu sila la serviciu și când n'ar mai plăti de bună voie dările, ci s'ar lăsa execuți. Urmările acestei rezistențe pasive ar fi grozave pentru țară, monarhie și dinastie. Dacă în scurtă vreme nu se va găsi bărbatul providențial, care cu mână de fier, dar cu mână dreaptă să impace neînțelegerile, dând poporului drepturile politice cuvenite, suntem pregătiți la cele mai mari dezastru.

La începutul vorbirii mele am spus că primejdiile mari adună pe oameni pentru a se apăra reciproc. O pildă vie ne-au dat în zilele acestea frații sârbi, cărora li s'a casat autonomia bisericeii lor. Această lovitură dată Sârbilor a avut drept urmare că ei, cari până aci se dușmăneau până la cuție, să se adune toți la un loc pentru apărarea drepturilor autonomiei bisericești. Din acest prilej le trimitem astăzi cu bucurie felicitările noastre la această împăciuire atât de mult dorită. Acelaș fenomen îl observăm la conaționalii lor, la Croați, cărora li s'a răpit autonomia și constituția și cari în timpul din urmă prin frunțașii lor, au dat expresiune dorinței, ca în luptele grele, ce le poartă pentru recăștigarea drepturilor lor politice să fie solidari cu partidul naționalităților din Ungaria.

„Fraților! În situația politică de astăzi atât de dușmănoasă nouă, noi Români și în genere naționalitățile nemaghiare, numai așa ne vom valida drepturile noastre politice, dacă în lupta aceasta grea ne vom stringe la un loc toate naționalitățile.

Partidul național român a și făcut demersuri necesare, pentru ajungerea acestui scop și am puternică credință că solidaritatea naționalităților din aceasta țară în scurt timp se va realiza. În primul rînd, însă, trebuie să fim noi între noi solidari!

Aceste sunt pe scurt declarațiunile mele politice. Dvoastră aveți cuvântul să chibzuți asupra acestor declarații și să vă faceți judecata. Situația politică de azi, precum vedeți, este din cale afară critică mai ales pentru noi naționalitățile nemaghiare din această țară — dar nu ne este ertat să ne pierdem curajul și voința de-a lupta până în pânzele albe, căci învingerea tre-

bue să fie a noastră în lupta cu dușmanii seculari, fiindcă adevărul este pe partea noastră și dreptatea nici când nu se va lăsa ingenunchiată de minciună.

Deie Dumnezeu, ca așa să fie!

(Ovații îndelung repetate acopăr ultimele cuvinte ale oratorului).

Celelalte vorbiri.

A urmat, cu aceiaș însuflețire primit, părănțele Dr. Vasile Lucaciu. Dsa ieșind în fața poporului își zice un „Doamne ajută!” Vorbeste cu elan despre partea ce i se cuvine poporului în viața constituțională a țării și zugrăvește pe înțelesul poporului triste stări politice din Ungaria. Înșiră drepturile speciale cuprinse în constituție pe seama fiecărui popor și fiecărui cetățean. Ar trebui să strigăm odată un puternic: „destul a fost”, care să înspăimânte pe viclenii stăpânitori de azi. Să nu mai privim cum se frământă nedreptatea” ci să intervenim cu toate forțele noastre.

Stăpânii de azi ai țării sânt amețiți de posesiunea puterii și în demența lor vor să construiască al doilea vavilon în istorie: ideea de stat național unguresc. Dar, Dumnezeu iată că le incurcă mințile. Unii aduc pruni în loc de peatră, alții fac alte nebunii (ilaritate). Așa fac și conții Tisza și Apponyi. Aici oratorul satirizează oțioasa polemică dintre numiții bărbați politici unguri. — Îndeosebi discuția lor desartă asupra atitudinii șefului irlandezilor, Parnell, în camera engleză — și arată că o analogie între stările din Ungaria și cele din Angli-tera nu se poate face. Politicianii unguri nu-și vor putea justifica ticăloșiile îndosindu-se după pildele forțate, scoase din viața altor popoare.

Noi ne-am ales cu o prețioasă mărturisire a lui Apponyi, făcută în firul polemicii: el a recunoscut că tendința principală a politicii ungurești e nimicirea absolută a popoarelor nemaghiare din țară.

Intre toate partidele din Ungaria singur partidul național român este patriotic, pentru că numai realizându-se programul nostru se vor putea așeza temelii de viață adevărată acestei țări. Noi luptăm deopotrivă pentru toate popoarele și întregă lumea civilizată e cu noi. În parlament numai noi am fi avut dreptul să facem ceea ce a făcut opoziția, pentru că partidul nostru dorește în mod sincer prăbușirea actualului parlament născut și plămădit în fărâdelege.

Recomandă în dragostea alegătorilor pe dl Mihali.

Domnul Dr. Aurel Vlad vorbește cu vervă, întâi despre reforma electorală, arătând însemnătatea votului universal neîngrădit. Discută apoi declarațiile făcute de primul ministru la Aiud și arată că șeful consiliului de miniștri n'a risipit cu nimic neîncrederea noastră, ci a mărit-o numai. Actualul guvern e poate cel mai primejdios pentru noi și ne-a dat îndată la venire semne de cea mai neîmpăcată ură. A crezut, că a reușit să ne înfrîngă în alegerile din 1910, dar nu și-a dat seamă, că înfrîngerea noastră a fost numai aparentă, după ce voturile date pentru candidații partidului nostru atunci au fost mai multe decât la alegerile precedente.

Explică poporului viclenia ce a tradat guvernul prin încercările împăciuitoare ale contelui Tisza. De năcaz că n'a reușit, guvernul a ridicat acum toponul asupra noastră, doar va putea să stângă sufletul în acest neam. Nouă însă nu ni frică de acest topon, nici când îl sfințește papa dela Roma, ci mai curînd suntem convinși, că tocmai acest topon vrășmas va face minunea să retrimită în tabăra noastră și pe cei mai rădăciți din frații noștri.

Prin volnicile contelui Tisza i s'a dat împăratului dreptul să poată zice: *legea e conștiința*

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în

Oradea-Mare (Nagyvárad) Óssi-tér.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. (168-30) — TELEFON n-rul 340.

mea. Dorește cât mai multe constituția celor obștești. Arată că lupta să ne iască autonom pre urmările să le atribuie dorința guvernoștri în tabăra nu vor trece. mare e între constituite ve.

În luptă gal și secret spinoasă. — mii de ani, y nu ne vom linte. Când c mai datorii, cel din urmă ționale va fi

Domnul din cercul în fruntea l mentar al de să-și afirme deputatul lor predilectie c avea incred serie de silog mor, smulge

Întreabă tualei stăpân reforma ele ungurești, st (Voci: Nu v Traiască de ce sprijinesc tru acest g Arată apoi sprijinesc g

Poporul singură tabă nul să-l de prietenos ne cum s'a mă zul cu confi deriului de me de un frunză verd albastru — îl mai iartă această țar mejdie pent vai de țara mânăne! (

se itovărăș primejdii. E conștiința p totuși vor pe crengile trucea în c guvernului, păcătoase. se sprijinea mai putea va îngrijii de iarba c hătala vân nului și ce

D-nul D spre prime gr. cat. ung argumente, la urzirea a suferințele stește o in pului Teofi în vizita ju

Inginer diplom autoriza Brașov

mea. Dorește contelui Tisza și partizanilor lui cât mai multe succese la fel, ca să poată veni constituția cea nouă, care să fie expresia dorințelor obștești cât mai curînd.

Arată că luptele noastre culminează în dorința să ne croim singuri soarta. (Un glas: *Trăiască autonomia Ardealului!*) Vorbește apoi despre urmările disolutive pe cari guvernul crede să le atribuie *congruiei*. Dar, chiar împlinindu-se dorința guvernului, chiar trecînd toți preoții noștri în tabăra lui, *tărănimea și ceilalți cărturari nu vor trece. Tărăniții noștri știu azi ce prăpastie mare e între interesele lor și cele ale oligarhiei, constituite veșnic în partid guvernamental...*

În luptă vom fi pentru votul universal, egal și secret. Până la înfăptuirea lui calea e spinoasă. — Dacă, însă, am putut să răbdăm o mie de ani, vom mai răbda chiar 10—15 ani și nu ne vom jertfi fericirea pentru un blid de linte. Când conștiința, că cetățeanul are nu numai datorii, ci și drepturi, se va deștepta și în cel din urmă țaran, triumful ideilor noastre naționale va fi atins.

Domnul Vasile Goldiș, spune că alegătorii din cercul Ileanda au titlul de mândrie să aibă în fruntea lor pe președintele clubului parlamentar al deputaților noștri. Alegătorii trebuie să-și afirme cu ori ce ocazie alipirea pentru deputatul lor, pentru că guvernul reproșează cu predilecție deputaților naționaliști, că ei n'ar avea încrederea poporului. Într-o admirabilă serie de silogisme, ticluite cu multă satiră și umor, smulge mulțimei viforoase aprobări.

Întrebă dacă poporul dorește viețuirea actuală stăpîniri. (Voci: Niciodată!) Vreți poate reforma electorală, biserică ungurească, școli ungurești, sporirea dărilor, câtaune mai multe? (Voci: Nu vom merge niciodată cu guvernul! Trăiască deputatul nostru!) Dar oare, pentru ce sprijinesc transfugii, uscăturile neamului nostru acest guvern? (Voci: uște-i Dumnezeu!) Arată apoi cât de păcătos e pasul celor ce sprijinesc guvernul.

Poporul românesc întreg, va rămâne într-o singură tabără, oricât de mult ar dori guvernul să-l dezbină. Am văzut azi iarăș cât de prietenos ne este acest guvern, am văzut iarăș cum s'a mântuit țara ungurească. Descrie cazul cu confiscarea stegulețului albastru al banderului de călăreți. Este tare țara care se teme de un steguleț? (Haritate.) Dacă punem frunză verde e primejdie, — dacă punem steag albastru — primejdie, — numai pe cel roșu îl mai iartă, pentru că mulți se închină lui în această țară. (Haritate.) Limba noastră e primejdie pentru țară, portul nostru primejdie, — vai de țara asta, că multe primejdii o mai mănâncă! (Haritate generală.) Și vai și de cine se itovărășește cu cei ce se tem de asemenea primejdii. Dacă le-ar mai da celor ce își vînd conștiința pentru congruă, încă 5000 de zloti, totuși vor păți ca păsările ce se adăpostesc pe crengile arborilor cu rădăcina uscată, pentru că în cele din urmă frica asta grozavă a guvernului, va seca și arborele atâtor poște păcătoase. Vor mai putea ei o vreme să se sprijinească pe sulitețele jandarmilor, vor mai putea să facă ticăloșii la alegeri, — dar se va îngriji Dumnezeu să le fie odată teamă și de iarba câmpului și de frunza codrilor și de bătaia vîntului, iar atunci i va fi secat guvernului și cel din urmă strop de putere.

D-nul D. Ștefan C. Pop a vorbit pe larg despre primejdia ce se apropie de noi cu biserica gr. cat. ungurească. Arată, cu'n mare aparat de argumente, cari sunt intențiile cari au prezidat la urzirea acestui plan infernal. Vorbește despre suferințele din trecut ale bisericii unite și povestește o interesantă anecdotă din viața episcopului Teofil. Se spune că, Teofil mergînd odată în vizitațiune canonică a întîlnit doi protopopi,

cari mînau la câmp turmele de porci ale grofului. Întrebați de episcopul lor protopopii li s'au plîns, că nu mai pot suporta starea asta de umilință, în care îi pune groful cu fel de fel de amenințări. Teofil, ca să-i mîngăie le-a povestit, cum și lui principele domnitor i-a trimis doi căței ca să-i boteze.

— Să vedem, Măria Ta — a ripostat episcopul Teofil — că de ce lege sunt căteii.

Și zicînd le-a dat întăi să mînânce mămăligă, — dar căteii nu voră să mînânce.

— De legea românească, văz Măria Ta — a constatat Teofil — că nu sunt.

Le-a dat apoi carne și căteii mîncară cu poftă:

— Sunt de legea Măriei Tale — a exclamat Teofil. Du-i de-acum să-i boteze episcopul Măriei Tale, că eu nu sunt *competent!* (Mare ilaritate).

Spune apoi, că înainte cu câteva zile a luat parte la o serie de adunări în Sătmar, împotriva episcopiei și povestește înveselitoarele experiențe ce a făcut acolo. Trebuie să fim cu încredere în puterile noastre și vom putea încă abate primejdia, trebuie să aducem ori ce jertfe, căci vom mîntui cu ele peste 100.000 de frați ai noștri.

Vorbește pe lung și cu vervă convingătoare, arătînd cum planul episcopiei ungurești s'a închiegat din acelaș sistem de păcate, din cari răsar toate pacostele asupra țării.

Românul nu-și va da sufletul de dragul papei din Roma, nu-și va da legea nici papei, nici împăratului și nici guvernului! (Aprobări entuziaste).

Mai vorbește domnul Dr. G. Tripon dela Bistrița, un orator de forță, și lămurește poporului din alte puncte de vedere chestiunea episcopiei ungurești și pe cea a reformei electorale. Vorbește, apoi despre drepturile firești ale poporului nostru și apelează la sentimentele lui de mândrie ce a probat alegînd pe dnul Mihali. Ne ridicăm pălăriile înainte voastră — spune dsa — și mii de pălării flutură în aer. Cuvintele dsale sunt acoperite de prelungi strigăte de să trăiască.

Hotărârile.

Părintele Pocol dă apoi citire următorului proiect de rezoluție:

Rezoluțiune.

I. Adunarea alegătorilor și a poporului român din cercul Ileanda-mare, în urma celor expuse de deputatul cercului Dl Dr. Teodor Mihali, constată cu satisfacțiune și cu adîncă mulțumire sufletească, că d. Dr. Teodor Mihali și tovarășii săi de luptă, în activitatea lor parlamentară și extraparlamentară, au reprezentat în mod vrednic principiile partidului național român și, în consecință, își exprimă deplina încredere față de deputatul Hlenzi-mari, Dr. Teodor Mihali și față de întreg comitetul național, rugându-l ca și pe viitor să lupte neșovăitor și solidar pentru realizarea acestui program.

II. Considerînd, că actualul guvern atît prin programul său cît și prin întreaga sa activitate politică, continuă sistemul politic al guvernelor anterioare, păgubitor adevăratelor interese ale țării:

Adunarea osîndește politica acestui guvern și prin urmare cere înlocuirea lui printr'un guvern care să fie în poziția de a rezolvi chestia naționalităților în conformitate cu principiile libertăților publice și ale umanismului.

III. Considerînd, că parlamentul actual al țării, nu numai fiind compus pe temeiul legii electorale medievale de acum, ci și'n urmă procedurilor electorale întemeiate pe brutalitate, corupțiune și presiune, — nu este expresiunea adevărată a voinței tuturor cetățenilor — și'n convingerea că stările insuportabile de cari suferă statul ungar nu se pot lecu decât numai printr'un parlament în care să se valideze adevărata voință a țării:

Adunarea pretinde înfăptuirea fără amănare a reformei electorale pe baza votului universal, egal, direct și secret, fără restricțiuni și pe comune, — condamnînd totodată tendințele tuturor partidelor politice ungurești din țară cari intenționează falsificarea votului universal în scopul susținerii mai de parte a supremației de rassă și de clasă.

IV. Luînd act despre recente proceduri samavolnice ale guvernului și ale președintelui camerei, proceduri cari sunt adevărate atentate față de constituționalismul și parlamentarismul veritabil, adunarea, cu toate, că pe deoparte nu are încredere nici în partidele opoziționale ungurești din parlamentul ungar, — pe de altă parte, însă, recunoscînd necesitatea imperativă a reformelor pentru asigurarea intereselor externe ale monarhiei, prin întărirea armatei, — consideră de supremă necesitate inarticularea în lege a reformei militare. Totuși în convingerea, că numai prin adevăratul constituționalism și prin asigurarea deplină a libertăților de acțiune a tuturor partidelor din parlament, — se poate înfăptui buna înțelegerea și fericirea tuturor popoarelor și cetățenilor: condamnă cu ultima energie absolutismul parlamentar al partidului din majoritate față de partidele din opoziție și pretinde reforma regulamentului de dezbateră în cameră, astfel ca libertatea cuvîntului și de acțiune a partidelor opoziționiste să fie deplin asigurate.

V. Atacul îndreptat în contra bisericii greco-catolice române din patrie prin chipul înființării unei biserici gr. cat. maghiare, — adunarea îl consideră ca cel mai barbar atentat în contra ființei etnice a națiunii române din Transilvania și Ungaria, precum și împotriva libertății religioase și confesionale, asigurată chiar prin legi fundamentale ale țării și ale bisericii. Protestînd împotriva acestei pălmui a libertăților publice, — trimite incurajarea sa fraților amenințați, — și se declară gata a susține cu orice jertfă solidaritatea națională a tuturor românilor din patrie, prin apărarea libertății ambelor lor biserici și a limbei românești în acestea.

VI. Nelegiuirile și persecuțiunile fără seamăn ale guvernului ungar, la cari sunt expuse toate instituțiunile publice și toate interesele vitale ale neamului românesc din această țară, își găsesc o înfiorătoare întregire pe deoparte în suspendarea vieții constituționale în Croația, pe de altă parte în nimicirea autonomiei bisericii sârbești din patrie. Adunarea protestează în contra acestui

Dă consultări în toate chestiile industriale și tehnice-industriale.

:- Proiectează și execută stabilimente electrice și de mașini. :-

Liferează turbine, roate hidraulice și pompe centrifugare, după construcții speciale probate.

Execută stabilimente hidrodinamice și de mori.

Liferează mașini pentru toate ramurile industriei.

Biroul tehnic

Inginer
diplomat

Robert Goldschmidt

autorizat legal.

Telefon: 489.

Brașov (Kronstadt) Schlossbergzeile nr. 8.

sistem de violență, care neapărat nu numai va încheia solidaritatea națiunilor nemaghiare asupra din Patrie, ci în chipul cel mai firesc va trebui să influențeze în mod vătmător interesele internaționale relațiunile de bună înțelegere ce există și ar fi de dorit să existe între monarchia austro-ungară și regatele naționale din preajma ei, ale căror consăngeni sunt supuși unui adevărat martiraj din partea șovinismului maghiar, devenit prin aceasta o adevărată primejdie pentru monarchia întreagă.

Rezoluția e primită cu unanimitate.

De încheiere președintele adunării dnul Gh. Pop de Băsești pune la inima poporului cele auzite în adunare și își ia cu cuvinte emoționante rămas bun, mulțumindu-le tuturor, că au contribuit la succesul adunării.

La adunare au fost prezenți în număr mare și intelectuali din împrejurime. Mi-am însemnat încă pe dd.: Dr. Clemente Barbul (Dej), Gh. Gradovici (Dej), Dr. Victor Gael, Simeon Petrice protopop, Dr. Victor Onișor (Bistrița), Ioan Moldovan (Dej), Valer Filipan preot (Glod), Emil Mureșan preot (Bârșca), Dr. Emil Pușcariu (Dej), Ioan Ichișan (Dej), Augustin Pinteș (Dej), Alexandru Mihali (Ileanda), Alexandru Maxim preot (Jugăstreni), Ioan Chiș preot (Vi-ma mare), Alexandru Mureșan preot (Dobăceni) Ioan Micu preot (Gălgău), Pahomiu Pop preot (Lozna mare), Nicolae Cozma preot (Ileanda), Eugeniu Balint preot (Cristolt), Dr. Mureșan medic (Beius), Petru Petrișor preot (Șasa), Andreica preot (Șasa), Pompei Mureșan învățător (Rus), Leon Moldovan învățător (Varaiu), Mureșan învățător în pensiune (Glod), Aug. Mihali (Glod). Octavian Moldovan contabilul filialei „Someșana” etc. etc.

Pe estradă au fost dnele: Eletera Dr. Mihali, doamna Dr. Mureșan, dna Elena Dr. Longin, Eugenia Dr. Pop, dna Bilt, dna Pocol și dsoarele Mureșan (Beius) cu mai multe alte dsoare îmbrăcate în fermecătoare costumuri naționale. Duree, nu le-am aflat numele.

Presa a avut trei reprezentanți. Pe dd: Victor Braniște, redactorul Gazetei, Ion Montani, prim-redactorul Românului și L. Paukerov, corespondent al mai multor ziare.

Mai ținem să aducem la acest loc speciale mulțumiri dlui Ion Moldovan secretarul Someșanei din Bistrița, pentru îndatoritoare dsale atențiuni ce a arătat tuturor oaspeților. Dsale i se cuvine principalul merit al succesului extern al adunării, — prin ceea ce nu vom să scădem cu nimic din meritele celorlalți binemeritați intelectuali din partea locului.

Adunarea s'a risipit în ordine și prezența primpretorelui s'a dovedit de prisos.

Telegrame:

Cu această ocazie au sosit la adresa adunării și urtoarele două telegrame:

Românii din oraș și com. Brașov cu sufletul lor sunt în mijlocul dv., dorindu-vă succes mănos, Clubul comitatens: I. Lengheru, A. Străvoi și C. Moga.

Viena. — Te urmăim cu dragoste și aderăm la hotărârile adunării. Românii din Waelischhof: Dr. Marius Sturza, Dr. Toma Ienciu, Dr. Emil Dan, Dr. Alexandru Bogdan, Dr. Ioan Marghita, Dr. Iustin Marșeu, Dr. Romul Velicui, Petru Roșca.

Conferința episcopilor uniți. Episcopii uniți se întrunesc la conferință joi în 29 l. c. Obiectul de căpetenie al preocupării lor va fi episcopia maghiară. Intreagă lumea românească așteaptă cu cea mai mare îngrijorare, dar și cu mari nădejdi rezultatul acestei conferințe. Românii sunt pătrunși de convingerea că prelații români nu se pot preta la rolul de călăi ai propriei lor biserici. Orice s'ar întâmpla, demnitățile națiunii române din Ungaria și Ardeal pretinde neapărat, ca prelații români să se arate în ceasul acesta de primejdie pentru neamul întreg vrednici urmași ai martirilor prin cari s'a înfăptuit și întărit biserica creștină.

Arhiepiscopii sunt mai presus de toate slujitorii lui Hristos și chiar cu sângele lor sunt datori să mărturisească învățătura mântuitoare a Celui ce prin jertfărea sa a adus pacea lumii și mângăierea sufletelor. Apropie-se de noi săcurea barbarilor, deslănțuiesc-se furtuna ucigașilor lui Isus asupra noastră, noi nu-l vom vinde pentru prețul mântuirii trailui nostru trupesc, ci mai vartos vom fi mulțumitori Domnului, că a trimis asupra noastră prilejul de dovedire a credinței tari și neșovăitoare. Avem încredere în tăria de suflet a arhiepiscopilor bisericii noastre unite, cari prin făptuirile lor de joi, — așa să le ajute Dumnezeu — vor readuce liniștea și mândria și credința în sufletele celor obidiți. Să nu dea ajutor uciderii noastre, căci pentru veci uciși ar fi și dânsii în sufletele noastre.

Amânarea ședințelor delegațiilor. Un ziar din Viena află din izvor sigur, că delegațiile se vor întruni abia pe la sfârșitul lunii Octombrie și și atunci numai pe câteva zile, votând un buget provizoriu pe lunie Noemvrie și Decemvrie din ast an și pe primele patru luni din anul următor.

Încă o reptilă.

Avem iarăși neplăcuta datorie de a prezenta cititorilor noștri, încă una din reptilele care se târâsc prin pădurea plină de stejari drepti a poporului nostru.

Iată despre ce e vorba:

Marele proprietar român, — scriu ziarele ungurești, — Alexe Pocol, din Baia-mare, unde a zburat Duminecă aviatorul Guido Prodam, s'a obligat să reconstruiască aparatul lui Prodam și să contribuie în fiecare an cu suma de 2000 cor. pentru aviatorii unguri. El va va suporta și spesele pentru restabilirea sănătății lui Prodam, care la sboru-i de Duminecă a făcut gluma, de a căzut dela o înălțime considerabilă, sdrobindu-și, pe lângă aparat, și câteva costite.

Acest Alexandru Pocol, astăzi milionar, este, iubiți cititori, un fost învățător român.

În această calitate ani și ani de zile d-sa s'a târât în jurul instituțiilor noastre culturale, trăind din modestele fonduri pe care puterea de jertfă a neamului nostru le rupe din sărăcia sa și pe care sute de filantropi români le-au sporit prin daniile lor pentru a asigura dezvoltarea culturală și națională a poporului român.

Sub masca pe care caracterele josnice știu să o așeze pe fruntea lor, cum ai fi putut ghici atunci că în sufletul acestui om se ascunde atâta nerușinare, atâta inconștiență?

Iată însă că într-o bună zi omul se trezește milionar.

Lumea cinstită a trebuit, desigur, să tresalte de bucurie.

Milionar! ce puternic mijloc de manifestare a mândriei române, pentru un om care simte în suflet o cât de mică pornire de noblețe.

Milionar, după ce ai cunoscut toate mișeriile care pun la încercare alesele însușiri ale rasei tale, ce ocazie strălucită de înălțare pentru un suflet ales. Ce prilej minunat de a arăta toată puterea de jertfă care rânjea în bietul tău suflet de sărac?

Aveau de ce se bucura toți românii, când au aflat că unul dintre bravii noștri învățători, dintre acei învățători eroici care înfruntau cu vitejie toate năpăstuirile pentru apărarea culturii naționale, a devenit milionar.

Lumea însă se înșelă.

Umilul învățător Pocol, nu purta un suflet de vultur ci un suflet de reptilă.

Și după cum milioanele pot face pe un sărac cu sufletul de vultur să zboare în înălțimile cele mai inaccesibile ale văzduhului, tot astfel înlesnesc acelora cărora li s'a dat partea reptilei să-și arate în chipul cel mai drastic adevărata lor fire.

În vremea în care întregul popor român de dincoace de Carpați este zguduț de freamțul entuziasmului, pornit de pe aripile „Șoimului Ardealului”, în clipa în care fiecare Român mișcat de sentimentul mândriei pentru superioritatea de rasă, dovedită de cătră genialul frate, care a cucerit văzduhul, își desleagă punga pentru a da din sărăcia sa, ca să-l vază zburind tot mai sus și ducând tot mai departe gloria săracului dar alesului nostru neam, d. Pocol nu are sentiment decât pentru încercările tragicomice ale acelora, cari până mai eri îl înghionteau și care astăzi desigur îl disprețuesc.

Întrebați-vă ce motive îl mână pe acest milionar să facă gestul de josnică lingușire față de Unguri?

Ce îndemnuri îl mișcă să răsplătească cu punni de aur suferințele pe care strămoșii săi sute de ani le-au îndurat pe acest pământ, din partea acelora care voesc să ne iee limba și legea?

Ce putere-l face pe acest om, ai cărui în-nințai de sute de ani, au rămas credincioși firei și legei lor, înfruntând cu sărăcia lor puterea apăsătoare, că tocmai a c u m a, când a devenit milionar, când prin urmare poate să vorbească și să făptuiască mai liber, să-și tradeze cu atâta cinizm memoria părinților săi și să palmuiască simțămintele neamului său în chip atât de nerușinat?

Zadarnic veți căuta un răspuns în conformitate cu cerințele logice.

Explicarea — dacă faptul este adevărat — nu se poate găsi decât în josnicia înăscută a omului.

Cu cât ființa omenească este mai decăzută, cu cât un om are mai clar simțământul propriei sale josnicii, cu atâta va căuta să simuleze o mai mare superioritate.

Aceasta este drama care se petrece în sufletul ori cărui parvenit.

De ce omul adevărat nobil nu se sfiște

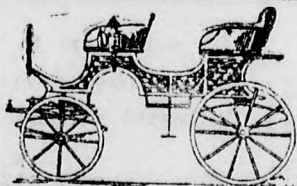
Ka 121

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.
Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta obnibuse pentru 6 persoane, cară funebre, felurite căruțe landaner cu prețuri moderate.

de a se amesteca cu poporul, ba chiar simte o plăcere în atingere cu el, și de ce parvenitul arată atâta dispreț față de massa din care face parte părinții săi.

Pentru că primul, fiind cu adevărat nobil, nu se teme că va fi luat drept moșie dacă stă în contact cu massa în care de cele mai multe ori găsește mai mult caracter. Iar al doilea, fiind un om cu suflet josnic, simte mereu trebuința de a se masca, căutând la orice ocazie să înșele arătând că derivă dintr'un mediu, care nu este al lui.

Iată de ce bogăția, dacă este de multe ori un mijloc de validitate a însușirilor nobile care până atunci tânjeau neputincioase în sufletul unui om sărac, este de cele mai multe ori și o adevărată piatră de încercare pentru sufletele de mișei.

Celui nobil bogăția îi dă aripi de vultur, celui mișel, bogăția îi zmulge masca de pe frunte, arătându-l în adevărata lui fire.

Acesta pare a fi cazul cu numitul Pocol. Servilizmul arătat de el din înălțimea milioanei sale, a ilustrat încă odată acest adevăr.

Prin aceasta noi nu pierdem nimic.

După cum nici ungușii nu câștigă nimic.

Păcătoșenia unui milionar pentru un neam cu adevărată putere morală, nu are altă urmare decât a arăta miilor de inimi alese adevăratul preț al j e r t f e i l o r .

Avem toată convingerea că scârba ce o inspiră această reptilă va fi înșutit răsplătită prin desgustul ce se va naște în mii de piepturi române de a nu cădea niciodată atât de jos.

Vizita la Sinaia.

Sub titlul acesta ziarul bucureștan „Seara” a cărui dragoste și înțelegere desăvârșită pentru cauza noastră a românilor de dincoace de munți, a fost apreciată în atâtea rânduri, publică în loc de frunte frumosul articol de mai jos, pe care-l reproducem cu o plăcere cu atât mai mare cu cât ne dă fericita ocazie de a risipi intrucâtva pesimizmul sugerat de rezerva prea înțeleaptă a presei de dincolo.

Fără îndoială că vizita contelui Berchtold la Sinaia, nu are numai însemnătatea unui simplu act de curtoazie, ori cât acest lucru s'ar accentua, din considerații foarte lesne de priceput. Acțiunea întreprinsă de ministrul de externe al Austro-Ungariei pentru a se ajunge la o limpezire oare care a învălmășelilor din Peninsula balcanică, nu se poate să nu fie adusă în legătură și cu această vizită. Noi nu avem de ce să ne ascundem acest lucru, care în definitiv dovedește prețul ce să pune pe atitudinea sau acțiunea țării noastre în rezolvarea însemnatei și grelei probleme care se pune prin acea acțiune.

Este bine înțeles, și ne-am așteptat la acest lucru, ca presa austriacă să recediteze, cu acest prilej, cunoscutele constatări despre progresele țării noastre, despre meritele deosebite pe care le are în această privință înțeleptul și veneratul nostru Suveran, — lucruri pe cari noi le știm așa de bine și asupra cărora le place atât de mult vecinilor noștri să revină, de câte ori își reamintesc că avem interese comune de apărut, aci în orientul Europei. Tot așa și din partea noastră, este firesc să ne readucem, iarăș și iarăș aminte, despre interesul ce avem, ca legăturile noastre cu alianța puterilor centrale ale Europei să fie cât mai strânse și cât mai leale.

Toate aceste sunt foarte bune, — și ori cât am abunda în sensul acestor constatări și complimentări reciproce, n'am putea să spunem nimica nou, — ne-am face numai datoria de a redacta obligatoriile articole de gazetă în asemenea împrejurări.

Să reținem mai bine un alt lucru din cele ce zărele, expresia opiniei publice din Austria, scriu cu acest prilej. Este ceva ce la o cetire superficială poate să treacă nevădit în seamă, — dar ce ne-a oprit atenția noastră cu deosebire în mijlocul tuturor acelor constatări, comentarii și parafraze cu cari suntem obișnuiți, este când se spune că „mergând în România, contele Berchtold va fi purtătorul simpatiilor tuturor naționalităților din Austro-Ungaria.”

Ne gândim că, printre acele naționalități sunt și Românii, frații noștri, din Austria și din Ungaria. De sigur că ei, ereditari supuși ai Impăratului Francisc Iosef, privesc cu simpatie apropierea dintre monarhia austro-ungară și regatul român, — da, însă trebuie să spunem că o privire nu numai cu simpatie, dar și cu speranțe.

Ce sunt speranțele acestea? Nu este în ele nimica subversiv sau „gravitator în afară”, — ci este numai dorul după o tratare dreaptă și omenească.

Dacă România, dacă țara noastră, a ajuns din mila lui Dumnezeu și prin vrednicia ei proprie, un factor atât de important în politica internațională, situația ei nu se poate să fie exploatată într'un așa fel, încât să fie redusă a privi impasibilă la cele ce se petrec cu milioane de frați ai ei de peste granițe, — să jertfească pe acești frați ai ei, pentru nici un avantaj și pentru nici o compensație din lume.

Nici acesta nu este un lucru nou, — și aceasta s'a spus și o bine să se spună întotdeauna: că o apropiere pe deplin sinceră, temeinică, inatacabilă, între noi și monarhia vecină, numai atunci va fi posibilă, și numai atunci va fi cimentată puternic și indestructibil, — când Românii din regatul României nu vor mai avea cuvânt și dreptate să privească cu durere la tratarea de care au parte, așa de vitregă astăzi, Românii din Austro-Ungaria.

Multe se vor spune, multe va auzi contele Berchtold în aceste două zile petrecute în mândra reședință de vară a Suveranului nostru, — dar și un glas ca acesta trebuie să ajungă la urechile sale, — căci acesta este glasul sentimentului public din țara noastră, — el nu poate să fie înăbușit, și greu, și nepolitic lucru ar fi, ca să fie nesocotit.

Nu este aicea nici un fel de sentimentalism, — sau mai bine nu este un sentimentalism bolnav, declamatoriu, — ci este unul sănătos, unul dintre acelea cu cari și cei mai iscusiți diplomați trebuie să socotească, sunt datori să socotească, dacă nu vor să vadă toate combinațiile lor, pe subrede baze întemeiate, spulberându-se, la un moment dat, în vânt.

A adus ministrul de externe al Austro-Ungariei cu dânsul aci simpatiile tuturor naționalităților din marea și puternică monarhie, — le-a adus și pe ale Românilor de acolo, — bun venit i-am zis, — dar la reîntoarcere îi dorim și ne dorim ca simpatiile lui pentru neamul românesc să poată fi fecunde, nu numai aici, ci și dincolo.

Cronică din Paris.

Georges Clemenceau și Grecia. — Concursurile de innotat pentru femei. — Germanii și nuvelele lui Maupassant. — O întâmplare nostimă.

Paris, 24 August.

D. Georges Clemenceau, distinsul om politic francez, obișnuiește, de câte ori politica nu-l absoarbe, să se dede la lucrări literare. În momentul de față așteptăm un studiu al său asupra operelor și vieții lordului Byron, care studiu va fi, după cum se șoptește, una din cele mai eminente lucrări din câte s'au scris până acum asupra poetului englez. Este în deoște cunoscut talentul literar al dlui George Clemenceau, ca să mai avem nevoie să insistăm asupra lui.

Dar fostul prim-ministru francez este mai ales un fervent adorator al elenismului. Arta și literatura magnificului neam dispărut l-au preocupat întotdeauna în gradul cel mai înalt. Iubirea aceasta pentru monumentele, poezia și limba vechei Ellade, d. Clemenceau o împărtășește cu o mulțime de colegi ai d-sale. Deputații Maurice Barrés și Denys Cochin, ministrul

Poincaré și Deschanel, președintele Camerei, ca să nu-i numim decât pe acești patru academicieni nu perd nici odată ocaziunea de a vizita, pe pământul grecesc admirabilele ruine, vestigii melancolice și strălucite ale geniului elin. D. Georges Clemenceau urmărește Grecia tot așa de bine ca și Franța și chipul d-sale e tot atât de familiar athenienilor ca și parizienilor.

Recunoscător de această dragoste a eminentului om de stat francez, consiliul comunal din Athena a hotărât să dea unei străzi din bătrânul oraș, numele de „Strada Clemenceau”.

Cinstea aceasta, la care d. Clemenceau se arată foarte simțitor, o împărtășește și d. Denys Cochin, faimosul orator al dreptei. Athena numără foarte multe străzi botezate cu nume de francezi iluștri. Printre altele, și strada Henry Houssaye, după numele academiciannului răposat acum un an, care, se știe că pe lângă admirabilele sale lucrări asupra lui Napoleon I a scris și istoria vieții lui Pericle, un capo d'operă de fineță, de stil, și de pătrundere psihologică a ilustru-lui bărbat elin.

— Toamna pretimpurie urmează a-și plimba norii deasupra Parisului. Frunzele castanilor de pe bulevarde încep să se rărească. Ploaia pică, capricioasă și ursuză. Apele Senei, sunt turburi și reci. Și cu toate acestea, în fiecare zi, parizienii înșirați dealungul cheiurilor de piatră, văd șiruri lungi de nimfe, spintecând valurile cu brațele lor rotunde și trandafirii.

În fiecare zi, siluete grațioase de femei înnoată cu vitejie în undele turburi ale Senei. Concursurile de înot pentru femei organizate de cluburile sportive, se urmează cu un succes crescând. Sportul acesta admirabil atrage din zi în zi mai multe concurente. Dela copile de doisprezece ani până la femei în toamna vrstei, sexul slab tinde să devie un sex tare în aceste exerciții salutare. Caracteristic e faptul că două premii au fost câștigate de niște copile de treisprezece și zece ani, în concursul de înot pe o distanță de cinci kilometri.

Și cu toate acestea plouă și e frig, valorile Senei acoperă cu mângăieri glaciale trupurile tinere cari gonesc în apele ei. Dar nici frigul, nici ploaia nu reușese să descurajeze pe nimfele pariziene. Dela biete lucrătoare până la femei din lumea mare, cu toatele se dedau acestui sport binefăcător.

Ele știu că în acest mod plămâni lor se dezvoltă, membrele lor capătă supletă și rezistență, sănătatea li se întărește. Și nimeni nu se va plânge când aceste viitoare mame vor da Franței copii robuși și veseli de a trăi. Iar searbăda neurastenice cu greu va mai avea victime în marea oraș.

— Acum doi ani au avut loc polemici lungi și violente în presa franceză, îndreptate împotriva uzinelor de literatură trivială și nesănătoasă cari din Belgia, Elveția și unele orașe din Germania inundă nu numai piața Parisului — ceace n'ar fi nimic, căci la Paris cărțile bune nu lipsesc — ci o mare parte din orașele din străinătate. Se știe cum ia naștere această pornografie violentă și stupidă. Câțiva editori belgieni și germani angajează pentru aceste lucrări, un număr considerabil de așa ziși scriitori elvețieni și flamanzi, iar cărțile lor, scrise în franceză — și în ce franceză oribilă! — se desfac apoi în sute de mii de exemplare în cele patru puncte cardinale.

Am răsfoit și eu câteva exemplare de acest fel. Conținutul lor ar fi îngrozitor, dacă n'ar fi așa de nătâng. Am citit lucruri fenomenale. Așa, judecând după mizerabilii autori ai acestor cărți, dintre cari unii n'au călcat în viața lor pe pământul francez, Parisul ar fi o imensă casă de prostituțiune, iar Piața Operei, Câmpiele Elysee, niște locuri de destrăbălare în plină ameză. Și sunt străini, oameni naivi și ignoranți, cari cetind astfel de stupidități, își închipuiesc nici mai mult nici mai puțin că ele sunt oglinda adevăratului Paris.

Dar culmea imbecilității au atins-o de curând germanii cu ediția cea mai nouă a nemuritoarei nuvele de Guy de Maupassant: **Mille Fifi**, în traducere nemtească. Cotitorii români cunosc de sigur acest capo d'operă universal, care a fost tradusă de mai multe ori în limba lui Caragiale. Ei știu că eroul genialei povestiri este un ofițer german, un învingător dela 1870, ucis pe pământul Franței de o femeie pierdută, în timpul unei orgii. Coperta ilustrată a traducerii nemtești îl reprezintă pe acest ofițer în uniformă franceză — iar textul lui Maupassant e schimbat radical de o mână profană.

Faptul e trist, caraghios în același timp și uimitor. Până acum germanii aveau reputația bine meritată de a respecta cu sfîntenie în traducerile lor, capo d'operele literaturii străine. Iată că și această cinste lite-

rară îi părăsește, imprăștiată de un șovinism imbecil și exagerat. Să sperăm că presa acestei țări se va ridica și ea împotriva puțin scrupuloșilor editori cari, în dorința de a flata în mod stupid vanitatea naționalilor lor, întind o mână criminală deasupra domeniului consfințit al genului.

— Nu cred nedemnă de comunicat aventura de mai jos, care cu toată nostimada ei, a avut darul de a pune în mișcare și de a alarma întreg bulevardul Sebastopol, adunând în fața unei case inofensive o mulțime de parizieni ce urlau și gestuculau.

Un pasnic burghez, suferind de o criză de masea a intrat în apartamentul unui dentist de pe bulevardul Sebastopol și a așteptat în sala clientului să-i vie și lui rândul. Cel din urmă pacient intră în cabinetul dentistului, apoi eși și nefericitul burghez încă adăsta să fie chemat. Dar nimeni nu-l chemă. În vremea asta, dentistul, uitând că mai are încă pe neștiutorul pacient în salonul unde aștepta să fie ușurat de dureri.

Trecu astfel un ceas. Burghezul se impacientă: avea și de cel! Apoi voi să iasă pe ușă: dar o găsi încuiată! Nu-i fu greu să-și dea seama că stăpânul casei eșise în oraș, uitându-l pe el în apartamentul închis. O clipă bietul pacient se gândi să facă șgomot, căci fereastra odăii în care se afla nu dădea pe stradă ei în curte. Dar își zise cu drept cuvânt că putea să fie luat drept un spărgător, ceea ce i-ar fi atras neplăceri.

Dar de ce ție frică nu scapi! Dentistul se întoarce pe la nouă seara. Auzi șgomot în dosul ușei, apoi strigăte ascuțite, gemete și un șgomot de luptă. Ce era? Bietul burghez se tăvălea pe jos în prada unei dureri de măsele insuportabilă. Dentistul dăte alarma. Fură chemați agenții polițienesci. Lumea se adună în fața casei și crezând că are de aface cu niște bandiți cari, baricadați în imobil după exemplul lui Bonnot și Garnier, începu să arunce cu pietre. Unii începură să tragă cu revolverul în ferestre, alții dederă fuga ca să aducă forța armată.

În sfârșit, adevărul se descoperi. Clientul uitat fu găsit galben ca ceara și tremurând din toate membrele. Spaîma, emoțiunea îi erau așa de mari, încât terribila durere de măsele îi trecu ca prin farme. Dar ce e mai nostim, chirieșii ceilalți ai imobilului s'au ales, ei nevinovați, cu geamuri sparte. În momentul când s'a aflat adevărata cauză a scandalului, ei se pregăteau tocmai să tragă cu revolverele pe stradă, crezându-se victimele vre-unei revoluțiuni anarhiste.

C. R. B.

Cronica științifică.

Bolizi.

Poporul nostru le zice *smei*, Francezii: *bolides*, Nemții: *Feuerkugeln*. Se propagă cu iuteală așa de mare ca și stelele filante ori chiar mai mare. Lasă dungă luminoasă, de durată mai scurtă, ori mai lungă. La unii scapără schinte, alții explozează ca bombe, aruncând lumină mai puternică decât a Lunii pline.

Admiralul Krusenstern și însoțitorii săi, în călătoria lor în jurul pământului, au observat ore întregi dunga luminoasă a unui bolid dispărut.

Unii au văzut bolizi formându-se dintr'un punct luminos, svăcnind ca o stea strălucitoare și desvoltându-se ca Luna.

În ploile mari de meteori din 1799, 1833, 1872 și 1885 s'au văzut foarte mulți bolizi. De asemenea în alte roiuri de filante. De unde cu dreptate se impune concluziunea, că amândouă fenomenele sunt de origine înrudită, dacă nu identică. Rezervele, ce ni le impun unii astronomi din faptul, că s'au observat bolizi sporadici, fără nici un nex cu roiuri de filante și fără să manifesteze ceva periodicitate în apariții — se potrivesc mai de grabă uranoliților, decât bolizilor după cum vom vedea altădată.

Bolizi remarcabili.

În „*Phénomènes dus à l'action de l'atmosphère sur les étoiles filantes, sur bolides, sur les aérolithes*”, marele învățat G. A. Hirn din Colmar, scria următoarele:

„Era în toamna anului 1845 (nu-mi aduc aminte data precisă), pe la 10 seara. O ceață deasă făcea ca noaptea să fie cu totul întune-

cată. Dormiam greu. Persianele camerei mele erau închise, când fusei deșteptat brusc de o străfulgerare ce pătrunsesse prin deschizătura unei scândurele înaintând pe podeală. Strălucirea acelei lumini, proiectată în cameră, mi-a părut egală cu a celui mai strălucitor soare”.

Un fenomen identic s'a văzut în dimineața zilei de 13 Decembrie 1911. „Un bolid extraordinar de luminos a trecut pe deasupra Dobrogei și Munteniei, adecă dela răsărit spre apus, sau și mai exact, dela nord-ost spre sud-vest, cu iuteală enormă, iluminând ca *soarele la amiazi* localitățile pe deasupra cărora a trecut”.

„Poate că acest fenomen ar fi rămas nediscutat, dacă nu era observat și de către unul din cei mai iluștri învățați ai României. Dl Spiru Haret stătea treaz în odaia sa de culcare, când pe la 4 ore 30 m. văzu cum o lumină puternică venită de afară îl făcu să poată deosebi cele mai mici obiecte din cameră. Persianele erau închise. Și dacă s'a luminat așa de tare camera, faptul avea să se atribue unui fenomen ceresc, unui bolid extraordinar, enorm, înzestrat cu iuteală colosală”. (Vezi „*Orion*”, 1912, pag. 65).

În prima ședință a Academiei, d-sa a făcut o comunicare în această privință.

Dl Victor Anestin, reproducând în „*Universul*” comunicarea aceasta, a primit vre-o 65 răspunsuri din mai toate județele Munteniei și din Dobrogea. Toți văzuseră acea lumină extraordinară.

Dl Haret primind iarăș un mare număr de scrisori, făcu a doua comunicare Academiei.

Câțiva au auzit și detunătură. Alții un șuerat, ca de o nuia, ce spintecă aerul. În două-trei localități nu s'a văzut numai lumina, ci un glob ca soarele, ba un sergent din Corabia spune că l-a văzut făcând explozie.

Curios, că în Muntenia e răspândită credința, că în noaptea de 30 Noemvre vechiu, noaptea Sfântului Andrei, se deschide ceriul.

La 4 dimineața mii de sătenii din județele Munteniei se îndreptau spre cimitire să tămăieze pe la morminte. Atunci a trecut bolidul iluminând ca ziua. Țărâncele au căzut în genunchi închinându-se. Unele s'au refugiat prin colibele apropiate, așteptând să se facă ziua, pentru a se duce la cimitir. („*Orion*”, 1912, pag. 66).

Tocmai când scriu șirele aceste aflu că prin Noemvre 1910 încă s'a văzut un bolid extraordinar din *Gherla* și *Iclodul-mare*. Era seara, pe la ora 6, când sătenii din Iclod, așezați pe la vetrele lor, zăresc o lumină extraordinară, de care li s'au luminat toate casele. Sar toți oamenii afară, crezând că arde undeva vre-o casă. Când colo, un smeu sbura „mânios”, tot sfărând și părăind, arzând cu pară „*mierie*” (albastră) și improșcând schinte, dela apus-miază-noapte spre răsărit-miazăzi (NW—SE). Arunca lumină neasămănată mai tare decât Luna, ce se pleca spre apus. (Fenomenul s'a zărit deci în vre-o seară din 6—9 Nov.) În dreptul Gherlei s'a rupt în patru bucăți și a dispărut.

Țărâncele crede, că poți aduce la tine smei de aceștia, dacă tragi cu cosorul un cerc pe pământ, și cu un câțel de aiu te așezi în mijlocul cercului, rostind cuvenitele vorbe de chemare. Dacă îți vine, le poți cere, ce te trage inima, că-ți împlinesc dorința. Cică un om din Iclod a adus un smeu, implântând un cuiț în pământ, lângă picior. L-a întrebat smeu, că ce dorește? Bietul om așa s'a speriat, încât a cerut „*petringei*”. Și îndată i-a fost plină casa de petringei...

Ar fi prea mult să amintesc toți bolizii remarcabili, înregistrați din diferite părți. Constituesc, ce-i drept, fenomene din cele mai impresionante, dar sunt destul de frecvenți. Fiecare muritor, cu mai mică atenție la lucrurile cerești, poate fi răsplătit cu privilegiu de aceste emoționante. Privitorul inteligent poate însemna traiectoria bolidului, adecă drumul aparent ce-l parcurge printre stele. Prin însemnări analoge se aduc servicii calculului de astronomie meteorică, se contribuie la cunoașterea originii acestor corpuri.

24 August 1912.

Gavr. Todica.

INFORMAȚIUNI

Arad, 27 August n. 1912

— Mâne, Miercuri, fiind sârbătoare — Adorm. Născ. de Dzeu — numărul viitor al ziarului nostru va apare Joi noaptea.

Un Ceh filoromân. Intre Cehi avem puțini filoromâni pe cari îi cunoaștem: d. prof. univ. Dr. I. Urban Jarnik din Praga, d. prof. univ. Dr. Const. Jirecek din Viena, regretatul prof. Kramerius din Cernăuți și acu, în timpul din urmă, am avut ocazia să cunoaștem pe un alt Ceh, pe tânărul prof. dela un liceu din Praga, d. Anton Krecian, care a învățat și a îndrăgît limba noastră în urma cursurilor dlui Jarnik, așa că astăzi vorbește cu multă ușurință limba noastră. Auzind d-sa de cursurile universitare de vară din Vălenii de Munte, nu s'a dat în lături dela călătoria cea lungă din îndepărtata Bohemie, și a plecat la Vălenii unde l'a ascultat pe d. Iorga și pe ceilalți profesori. A vizitat capitala României, instituturile culturale de acolo și a fost și prin Consatnța. La întoarcere, oprindu-se în Arad, ne-a vizitat redacția, a cerut Nrii din „*Românul*” în cari am scris despre Caragiale și și-a cumpărat cărți românești dela „*Librăria diecezană*.” Din convorbirea noastră cu dânsul am observat că cunoaște literatura noastră cum numai puțini, foarte puțini intelectuali români o cunosc. Și apoi cursurile dela Vălenii! Ciudați sunt și Cehiiăștia, mai ales pentru noi, cari nu ne prea trudim să mergem la Vălenii! Ne iau străinii înainte și ne fac de rușine!

Oprimarea germană în Alsacia-Lorena. O nervozitate inesplicabilă se manifestează de câtva timp în presa pangermană cu privire la provinciile anexate. Șovinii germani cer necontent măsuri extraordinare împotriva alsacienilor, ca și cum asprimea cu care sunt tratate aceste victime ale unei politici de cucerire nu ar fi de în deajuns. Așa, mai zilele trecute ziarul *Post* tuna și fulgera în contra faptului că veteranilor războiului din 1870, adică francezilor din Alsacia și Lorena, li s'a distribuit de către guvernul francez medalia comemorativă a acestui nefericit război. Ziarul german cere ca toți alsacienii și lorenii cari au primit această medalie să fie condamnați la pedepse exemplare!

Ca presimțire ciudată a unui viitor apropiat i-o fi agitând pe germanii? În orice caz, ei cad în crize de mânie epileptică, ori de câte ori constată că, departe de a renunța la limba și obiceiurile strămoșesti precum și la idealul lor național, asupririle la cari sunt supuși locuitorii din Alsacia-Lorena pare a le da puteri noi de rezistență. V'am comunicat nu de mult măsurile vexatorii pe cari le-au luat autoritățile germane, față de ofițerii francezi cari doresc să-și viziteze rudele din provinciile anexate. Astăzi ziarului *Taegliche Rundschau* i se pare că a descoperit o nouă primejdie. Nu de mult, niște aviatori francezi au sburat din nebagare de seamă pe teritoriul german. Lucrul acesta s'a întâmplat de curând și unor aeronauti germani cari au aterisat tocmai lângă orașul francez Nancy. Dar în vreme ce autoritățile franceze, după formalitățile de rigoare, au primit cu politeță pe oaspeții străini, autoritățile germane i-au supus pe inocenții aviatori francezi la fel de fel de măsuri meschine, că doar ar descoperi în ei niște spioni. Cu prilejul acesta ziarul *Taegliche Rundschau* a cerut cu o brutalitate care nu face cinste nici simțului de umanitate și nici civilizațiunii germane, ca toți aviatorii cari se vor găsi sburând pe teritoriul imperiului, să fie împușcați ca niște câni. Ca niște câni este expresia exactă a gazetarului neamț.

La toate aceste contursiuni iscate din senin, francezii din Franța, liberă, ridică din umeri cu milă și dispreț. Iar alsacienii și lorenii rabdă loviturile pe cari le primesc cu acea mânie impasibilă și surdă, care nu este de fapt decât expresia sălbateci energii cu care popoarele asuprite se pregătesc să reziste și mai departe la vanele încercări ale asupritorului, de a le lua ceea ce este imposibil de luat: limba, credințele și idealul lor național.

D. Gh. liminați d roagă să 23 August o notiță în teologie, să binevo de orice nu mi-a tr voare aut cestui ziar

Cum d cesta ceti delyi Pén tinut intr meil ace de Român biectivitat tînde dela sire, (pela din Ghela doara:

„Dacă de deplân formația stru din C în acest r dela bănc cum și-a tul român cum și-a Apoi mă r în ornate — da, a s casei lui l ale „*Corv* trecut în tualilor și jurime. Că de prisos pentru ac tendință a este cu ne de răs, în

Da, a s românești. — cu gâr Români s au voit să creștinesc dusă filială va împărț

Nouii b toamnei v de 100 co a celor de intrat în c în sumă d acestor ba acum au f

Rectific mas afară mâni din v cut (177 d l. Russu. tele și ref torului nos cunoscând supra ace

Cum a două părer seau. Unii naturală f Rousseau pãrere își democrat. țări făcute Jean-Jaqu dovedeste cari unele

Fabric indust ciselan

D. Gheorghe Bonea, unul dintre teologii eliminați din seminarul dela Oradea-mare, ne roagă să publicăm următoarele: „In nrul dela 23 August n. a lui „Budapesti Hirlap” a apărut o notiță în care se afirma, că aș fi repășit dela teologie, neavând chemarea a fi preot. Vă rog să binevoiți a desminti vestea aceasta lipsită de orice temei, deoarece mie nici prin minte nu mi-a trecut așa ceva. Tot din astfel de „isvoare autentice” au fost toate infarmitiile acestui ziar publicate în chestia noastră.

Cum deschid Românii bănci? Sub titlul acesta cetim în numărul ultim al revistei „Erdélyi Pénzvilág” din Cluj, care a cerut și obținut intrare și pe la băncile noastre și în temeiul acesta părea a observa până acum față de Români și instituturile noastre financiare obiectivitatea, ce cu drept cuvânt se poate preținde dela un organ de specialitate, următoarele șire, prin care se persiflează inaugurarea filialei din Ghelari a băncii „Corvineana” din Hunedoara:

„Dacă nu ar fi atât de dureros de trist și de deplâns de rușinos am putea și rade de informația ce o primim dela corespondentul nostru din Ghelari. Nu este despre altceva vorba în acest raportaj remarcabil asupra stărilor dela băncile naționalităților, decât de modul cum și-a început activitatea de bancă institutul românesc „Corvineana” din Hunedoara și cum și-a predat localitățile circulației publice. Apoi mă rog așa, că vine popa în toată regula, în ornate și cu asistența cuvenită și a sfințit — da, a sfințit Doamne iartă-mă — asemenea casei lui Dumnezeu cele două odăi mucegăite ale „Corvineanei.” Iar toate acestea s-au petrecut în prezența unui mare număr a intelectualilor și a blajinilor țărani români din împrejurime. Că cu ce intenție cred, că este cu totul de prisos a mai spune. Și așa o știe fiecare. Și pentru aceasta intenție, pentru primejdioasa tendință a sfințirii atât de comice a băncii, ne este cu neputință să rădem, deși am avea voie de răs, încât să ne curgă lacrimile șiroaie...”

Da, așa își inaugurează activitatea băncile românești, domnilor dela „Erdélyi Pénzvilág” — cu gândul la Dumnezeu. Căci vedeți dv., Români sunt creștini și cei dela „Corvineana” au voit să accentueze dintru început faptul că creștinesc va fi și spiritul de care va fi condusă filiala lor, precum și tratamentul de care și va împărtași clientela!

Nouii bancnote de 100 coroane. În decursul toamnei vor intra în circulație nouă bancnote de 100 cor. formatul lor va fi mai mare decât a celor de până acum. Bancnotele de acum au intrat în circulație cu doi ani înainte și anume în sumă de 835 milioane cor. Cauza schimbării acestor bancnote este faptul, că bancnotele de acum au fost falsificate în măsură mare.

Rectificare. Din greșala culegătorului a rămas afară semnătura autorului articolului „Români din Bucovina”, publicat în nr. nostru trecut (177 din 12 (25) August). Autorul este d. N. I. Russu. Dealtfel cetitorii care urmăresc datele și reflecțiile pline de interes ale colaboratorului nostru, au putut face singuri rectificarea cunoscând pe autor din articolul precedent asupra aceleiași chestiuni.

Cum a murit Rousseau. Până acum existau două păreri asupra morții lui Jean-Jaques Rousseau. Unii susțineau că ar fi murit de moarte naturală în timp ce alții aduceau dovezi că Rousseau s'ar fi sinucis. Iată însă că și o a treia părere își face drum în privința morții marelui democrat. Dr. Raspail după îndelungate cercetări făcute pe masca lui Rousseau declară că Jean-Jaques Rousseau a fost asasinat. Masca dovedește existența a o mulțime de răni dintre cari unele de adâncime mare pe fața autorului

„Contractului social”. Dr. Raspail arată că aceste răni provin din niște lovituri cu ciocanul de pe urma cărora a sucombat Rousseau. Criminala ar fi însăși Theresa Levasseur, soția lui Rousseau.

Aceasta avusese legături încă înainte de moartea lui Rousseau cu acela pe care l'au luat de bărbat de îndată ce Rousseau a murit.

Concurs de inotat în Arad. Ieri a avut loc în Arad un concurs de inotat organizat de către societatea unghurească de inotat din Arad. Singurul punct serios a fost inotarea pe o distanță de 2000 metri. Premiul acesta l'a câștigat tânărul român d. Traian Iancu din Timișoara, care a ajuns primul la țintă, unii rămânând la 5—6 m., iar alții la 50 m. îndărătul românașului nostru.

Public numărös unghuresc care a azistat la acest concurs a primit cu multă răceală învingerea dlui Traian Iancu. Noi însă îl felicităm călduros pentru învingerea aceasta frumoasă.

Revolta din marina rusă. Agitația între marinarii din marea Neagră ia din ce în ce proporții mai mari. În ultimul timp au fost condamnați mai mult de 1000 de marinari în Sevastopol. Cu toată rigoarea cu care sunt judecați marinarii, răzvrătirea lor continuă. Ministerul de marină păstrează cea mai strictă tăcere iar ziarele se tem să publice ceva despre agitația marinarii cu toate că au primit știri în această privință.

Știrea că vasul „Kahul” a fost bombardat de alte vase nu este exactă, întru cât răscoala marinarii izbucnind în timpul nopții nu s'a văzut nimic de pe țarm sau de pe vre-un alt vas.

Din Paris se anuță: Asupra răscoalei de pe vasul militar de transport „Kahul” la gura Donului n'au sosit încă știri suficiente. Se crede că este vorba de niște marinari condamnați cari au atacat noaptea pe ofițeri și după ce au avariat vasul s'au adăpostit în niște bărci de salvare unde se mai aflau și alți conjurați. Telegramele anunțau că nici unii din marinarii răsculați n'au fost arestați.

Impăratul Japoniei decorat de regele Angliei. Regele George al Angliei a decorat pe împăratul Japoniei cu marele ordin al Jaretieriei. Insignele vor fi predate Mikadoului de către prințul Arthur Conaugh care pleacă în acest scop în curând la Tokio.

Fără pălărie. Moda și-a propus să ridiculizeze definitiv pe naivii cari îi cad în mreje. Iată că le impune să umble cu capul gol. La Bois-de-Boulogne au și început mulți să lase pălăria în cuer. Pe alee defilează tipi cu guler moale la gât — par'c'ar fi oblojiți — cu pantaloni îndoiți jos — ca băieții dela chirstigerie — și cu capul gol, pe soare sau pe vânt, ca spoitorii noștri dela țară.

Știți de sigur că snobismul — adică imitația inconștientă — are mai totdeauna la baza lui... o greșală sau o nevoie a cuiva. Astfel, unii umblă cu mânușile neîncheiate și date peste cap. Ei se cred eleganți, în realitate deprinderea vine dela un parizian cunoscut, a cărui piele nu suferea mânușa și trebuia să o îndoiască. Repede găgăuții s'au luat după el. Alții purtau vesta descheiată jos, ca un semn de distincție, fără să știe că acelui pe care îl imitau îi rămăsese vesta strâmtă sau era cu stomacul încărcat când îl văzuseră neîncheiat.

Noziere zeflemisând în „Le Temps” noul obicei de a umbla cu capul gol, îl atribuie faptului că unui șofer i-a luat vântul pălăria, iar publicul, crezându-l un brav care n'are nevoie să-și acopere capul, a pornit să facă la fel.

O operetă de soții Toselli. „Corriere della Sera” anunță că perechea Toselli lucrează actualmente la o operetă. Fosta principesă Luiza scrie textul, care e tradus în italienește de zia-

ristul Leni, iar Toselli compune muzica. Editorul Sonsagno a și cumpărat lucrarea. Ea va fi jucată în vremea carnavalului, în același timp în Italia și Germania.

Accidentul aviatorului Wright. Din Ohio se anunță că aviatorul Wright a căzut cu aeroplanul său în fluviul Miami. Wright a fost grav rănit, iar aeroplanul său complet distrus.

Cât datoresc statele. Veți vedea îndată. Datoria Franței se ridică la 32 miliarde 753 de milioane 700 de mii de lei, adică vre-o 827 de lei de locuitor. Datoria publică a Rusiei e de 24 de miliarde 445 de milioane de lei, iar cea a Angliei numai de 18 miliarde 693 de milioane 350 de mii de lei. Datoria Austriei și ale Ungariei se urcă la 5 miliarde 329 milioane 587 de mii de lei, Turciei i-ar ajunge 2 miliarde 931 milioane 825.000 de lei ca să-și satisfacă creditorii. Italia datorește 13 miliarde 077 milioane 900 de mii de lei, Spania 9 miliarde 431 milioane 100 de mii de lei, Portugalia 4 miliarde 645 milioane 425 de mii de lei. Japonia, vecinic setoasă să imite națiunile Europei, are până acum o datorie de 6 miliarde 957 milioane 287 de mii 500 de lei.

Evitarea unei mari catastrofe pe ocean. În Liverpool a sosit vaporul „Corsica” aparținând companiei „Allan line”, care a suferit stricăciuni în drumul său. Vaporul „Corsica” a scăpat ca prin minune de soarta tragică a „Titanicului”. Cu toate că activitatea mașinelor a fost mult redusă totuși vaporul „Corsica” n'a putut să evite ciocnirea cu un ghețar în același loc unde s'a întâmplat catastrofa vaporului „Titanic”. Cu multă greutate vaporul și-a continuat însă drumul.

„Tokio” extirpător de băătăuri. Se poate folosi cu succes contra băătăurilor (la picioare), negurilor și contra scortășării pielii. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea băătăurilor. — 1 dosă 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: **Tömöri Antal, Cegléd, II. kerület.**

Manuale de școală folosite și noi pentru toate școlile civile și medii din Arad și provincie se capătă mai ieftin la Ingusz I. és fia, Arad, str. Weitzer Iános, Nr. telef. 517.

(I 303—)

ECONOMIE.

Băncile și însoțirile economice sătești.

Între însoțirile (tovărășiile sau cooperativele) economice cele mai de seamă se numără: însoțirile de credit, cele de producție, de valori-zare și de consum. Asupra acestor însoțiri, mai ales, s'a scris de repeți ori în coloanele revistei noastre, apreciindu-se rostul lor în viața popoarelor și accentuându-se necesitatea întrupării lor la poporul nostru.

Toomai în vederea necesității ce se impune și la noi pentru răspândirea acestor însoțiri a luat și „Solidaritatea” în statutele sale anumite dispoziții, ca astfel să poată și ea contribui la organizarea satelor noastre prin îmbrățișarea chestiei însoțirilor de tot felul.

Unele bănci, ca s. e. „Economul”, „Silvania” ș. a. au pornit o acțiune, ce trebuie relevată, în interesul însoțirilor, îndeosebi a însoțirilor de credit; iar „Albina”, „Cassa de păstrare din Săliște” ș. a. au pus însoțirilor la dispoziție creditul necesar și le-a stat la îndemână cu sfatul, revizuiindu-le bilanțul și dându-le îndrumările trebuincioase pentru o administrație cât mai corectă.

Putem deci spune, din capul locului, că băncile nu au desconsiderat chestiunea de viață a

**Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de peatră a lui**

Iosif Nagy

Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Luferează lucrări de marmură pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de țărișoare, prețuri ieftine. Din depozitul men bogat de monumente, în care eșteptuesc vinderi în mare și în mic luferez colegilor de branșe și obiecte singuraticie, în prețul de fabrică.

însoțirilor economice sătești ci, din contră, au sprijinit-o.

În timpul din urmă însă, când a început să se discute mai înadins, în cercuri tot mai largi asupra întrupării, însoțirilor economice și îndeosebi a însoțirilor de credit, — se părea că în cercurile băncilor ar începe să se pornească un curent mai puțin favorabil decât odinioară pentru aceste însoțiri.

Anume începuse să se instăpânească ici-colo, temerea, că sporirea, îngrabă și în număr mare, a însoțirilor de credit, ar putea să fie în desavantajul băncilor.

Mai ales darul de K 50.000 al dlui V. Stroescu pentru înființarea băncii sătești (însoțiri de credit) și peste toate promisiunea dânsului, de a pune la dispoziția „Asociațiunii” K 100.000 pentru înființarea de însoțiri de credit în Bihor, a alarmat pe conducătorii băncilor existente în acele părți, pe cuvânt, că înființându-se aceea, în timp apropiat, ar putea doară să fie un pericol pentru băncile de acolo.

De aici, mai ales, un fel de animozitate între cercurile conducătoare ale băncilor noastre existente și între factorii, cari luptă cu toată convingerea pentru întruparea însoțirilor de credit și a celorlalte însoțiri economice sătești.

Conducătorii băncilor noastre existente sunt de părerea, că aceste bănci sunt factori economici-financiari de importanță, cari satisfac în mare parte trebuințele de credit ale poporului nostru. De altă parte ei văd un rău în pornirea unei acțiuni pripite pentru înființarea, mai ales de însoțiri de credit sătești, în masă, un rău, nu atât pentru băncile existente, cât mai cu deosebire, pentru înșasă ființa acelor însoțiri de credit și pentru poporul angajat la o lucrare în cadre mari, fără nici o pregătire prealabilă.

Procedându-se însă cu precauțiune și sistem la întruparea însoțirilor de credit și a celorlalte însoțiri economice sătești, conducătorii băncilor actuale nu au pentru ce să privească cu ochi răi această acțiune sau, și mai puțin, să o împiedece. Din contră, văzând că aceste însoțiri se pun pe temeiul cel adevărat altruist, care singur le dă îndreptățire la viață, conducătorii băncilor noastre existente nu pot decât să se bucure, socotindu-le ca soate de muncă, cari au să fie de folos nu numai poporului, ci chiar un sprijin real, pentru instituturile de credit, — aceste ajutându-le cu creditul necesar și cu povețele neapărat trebuincioase, iar acelea, pe lângă sporirea puterii de prestațiune și progres a poporului, aducând nouă resurse pe seama acestora. În chipul acesta ele pot sta foarte bine unele lângă altele, ajutându-se și completându-se în acțiunea lor pentru binele poporului nostru.

Vorbind îndeosebi despre însoțirile de credit sătești trebuie să relevăm, în primul loc, rolul lor educativ, care consistă în faptul de a da prilej tuturor, în cea mai mare măsură, de a se deprinde cu economisirea. Pentru că, trebuie să recunoaștem, că în privința educațiunii în masă a poporului nostru pentru economisirea banului câștigat cu crunte sudori, s'a făcut prea puțin până acum. O adevărată școală, spre acest scop, îi lipsește poporului nostru. Îi lipsește, în mii de sate, prilejul de a economisi, îndeosebi din cauza că, neavând la îndemână însoțiri de credit și neprimind nici indemnuri trebuincioase, sume cari, toate la un loc, reprezintă, de sigur, multe milioane în fiecare an, se duc în vânt, poporul nostru rămânând astfel sărac și neputând da înainte în privința sporirii bunurilor sale materiale, în mare parte și a celor morale.

Începând dela copilul de școală, printre ale cărui degete se strecoară, creșterea, pe lucruri de nimica, sume frumoșele, și dela zilerul sărac, și el, neavând la îndemână prilej de a economisi, banul cu greu câștigat, de multeori, îl aruncă pe lucruri de puțin folos și adesea chiar pe lucruri stricăcioase, — până la frunțașii comunei — toți ar avea prilej bun de a economisi, adunând bani albi pentru zile negre.

Poate, că în chipul acesta, ar veni și la noi mai îngrabă timpul, ca poporul nostru să se desbaidere și de multe deprinderi și obiceiuri rele și păgubitoare. Însoțirile de credit sătești ar putea astfel să devină pentru poporul nostru dela sate cea mai bună școală, care să-l deprindă la economisire, dându-i prilej să depună spre păstrare și sumele cele mai minimale.

Nu ne îndoim că însoțirile de credit sătești,

bune și creștinește conduse, vor ajunge odată, și la noi, un îndemn de a se înfrâna mulțimea dela abuzul cu beuturile și fumatul, dela luxul prea păgubitor, cum și dela alte multe obiceiuri păgubitoare, cum sunt botezurile, ospețele, pomenele, aldămașurile ș. a., deschizându-i banului calea spre însoțirea de credit și păstrare, unde din puțin în scurt timp, se face mult și în același timp sufletul mulțimii obicinuiindu-l cu frumoasa virtute a înfrânării.

Pe calea aceasta se vor putea aduna considerabile rezerve în cassa însoțirilor de credit sătești, cari vor deveni totatăta paraie și riulete, cari, fructificând, cu belșug, teritorul pe unde își fac cursul (comunele), vor trece în riurile mai mari (băncile), pentru ca, cu concursul lor, să se fructifice și mai bine întreg teritorul, pe care trăește poporul nostru.

În consecință, pentru ce ar observa băncile existente o atitudine de opoziție curentului pornit, în fine, și la noi pentru întruparea însoțirilor de credit și a celorlalte însoțiri economice?

Nu! Aceasta nu s'a întâmplat și nu se va întâmpla. Și totuși a avut aparență, că oamenii din cercurile băncilor ar face opoziție curentului numit, atunci când s'a stăruit ca „Asociațiunea” să nu ia în mână chestiunea de a înființa înșasă însoțiri de credit și alte însoțiri economice sătești, mulțămindu-se a face, cel mult, ca și până acum, numai propagandă, dar mai efectivă în acest scop. Acesta e motivul, că „Asociațiunea” are de a îndeplini, în mijlocul poporului nostru, atâtea probleme culturale și economice, din cari, ce e drept, chestia însoțirilor economice face și ea o parte întregitoare.

Revista economică sfârșește cam astfel:

Greșesc, prin urmare, toți aceia, cari susțin că băncile noastre existente nu ar fi avut și n'ar avea nici un rost în viața poporului nostru, afară doar' de folosul acționarilor și al funcționarilor aplicați în serviciul lor.

În același timp însă, din tabăra altor neamuri din patrie băncile noastre sunt atacate, pe motivul că ele ar fi o primejdie pentru viitorul acestor neamuri.

Sunteam deci între două focuri.

Ne rezervăm a arăta: care e adevărul.

(Rev. Economică).

PAGINI BASLEȚE.

Un poet englez.

De D. Larungu.

Am înaintea mea două volume, apărute mai zilele trecute: unul cu povestiri și celălalt cu poeme și cântece, de *Richard Middleton*. Cunosc acest nume. De multe ori l'am întâlnit în revistele *The Academy* și *English Review*, unde citeam tot ce iscălea. Și acum, răsfoind aste două volume, iarăș stau de citesc și recitesc cu deosebită plăcere anume părți, cari m'au impresionat altă dată. Proza lui se cunoaște că-i proza unui cântăreț: are grija de armonie și ritmul versurilor; și constă mai mult din amintiri, din mărturisiri intime ale autorului — adesea foarte dureroase. Urmărindu-l în povestiri, dela un timp începi a simți cât de nouă și de atrăgătoare va fi poezia lui. Într'adevăr, de mult nu s'a scris ceva mai frumos în englezește. În aceste poeme și cântece ale lui *Richard Middleton* e un simț deosebit pentru muzica versurilor, multă căldură, și mai ales acea însușire a poezilor mari de a trezi, prin imbitarea cuvintelor simple, emoții adânci și neașteptate. Între chemări pline de pasiune, între oftături nestăpânite, între șiruri triste ce amintesc de întunericul morții, găsești deodată și vioșia unui copil, plăcerea de a trăi și a se bucura de frumusețea înconjurătoare. Într'un loc, vorbind despre o călătorie pe mare, scrie:

„Vesel frânghiile cântă,
Și cât de veseli noi!
Stăpâni pe marea visătoare
Și pe lucruri alese;
Mai bogăți ca regii suntem
Ș' ea orișare altul,

Când pe sub veșnicie
Noi batem din aripi de umbră;”

iar în altă parte:

„Nu mai mult decât un vis ce cântă
Pe căile din lume;
Ah, de-ar fi avut sufletu-mi aripi,
Ori un loc de hodină!”

Asta fuse acest poet: „un vis ce cântă” și ca un vis cearec să considere viața. Unul dintre nefericirii, cari nu s' de loc pregătiți pentru greul și asprimea societății, și cari — fără să râvnească la bogății, fără să invidieze nimănui nimie, doar atâtea vreau: să aibă cu ce trăi spre a-și putea lăsa în cuvinte alese, neperitoare, și pentru încântarea altora, ceea ce este mai nobil și mai de preț în sufletele lor.

Cu ceva încredere mistică în schimbările norocului, de multe ori plecă de-aosă în lumea largă, repetându-și în cap frumoase versuri; și de atâtea ori se întoarse înapoi obosit, încercat de amărăciunile vieții. Și răbdă el cât răbdă, până ce într'o zi crezu mai cuminte a-și curăta singur zilele. Și azi când îi știm sfârșitul, strofa lui de mai sus capătă un înțeles cu mult mai trist și mai adânc:

„Nu mai mult decât un vis ce cântă
Pe căile din lume;
Ah, de-ar fi avut sufletu-mi aripi,
Ori un loc de hodină!”

În vremea din urmă trăea la Bruxelles. De acolo scrisese unui prieten:

„Mă aventurez iarăș. Voi avea în traistă câteva plăcute amintiri; cât pentru cele multe amare poate nu vor fi așa de grele acum...”

Asta era ultima lui aventură, în cuprinsul morții care le încheie pe toate. Stând cu sticla de cloroform în față, mai înainte de a porni, a lăsat pe o hârtie câteva versuri, între cari și următorul:

„Dragă Doamne, ce înscamnă un poet
mai mult sau mai puțin?”

Firește, pentru mulți nu înseamnă nimic; însă pentru acei, cari știu cât de rari sunt poezii ca *Middleton*, înseamnă mult, nespus de mult; și criticii englezi și-au exprimat în cuvinte mișcătoare pierderea. Amintesc doar ce spune d. *Francis Harris*, în revista *Rhythm* — dacă rândurile lui se referă la *Anglia*, nu mai puțin se pot referi și la alte țări:

„Ovreei dedeau cu pietre în profeți și prigoneau pe cei trimiși lor... Ș-ar fi mai bine să dai cu pietre, decât să-i flămânzești, mai bine ură decât acest negrăit dispreț rece.

Anglia dă 1200 lire pe an ca pensie fiecărui ministru, și această sumă se consideră deajuns a se împărți între toți nefericirii ei poezi, scriitorii și artiști, și între cei mai apropiați și mai dragi lor. Acum un *Richard Middleton* e demn mai mult — să spunem adevărul gol odată! — un *Richard Middleton* e în el însuși și în opera lui mai de valoare ca toți ministrii văzuți în *Anglia* pe timpul vieții lui.

Ministrul are de câștigat în concurența mărginită din camera comenclor; are de întrecut rivali cari trăiesc, oamicii timpului său; dar poetul poate fi cel dintâi în generația lui și totuși să merite puțin; ea să se măsoare cu cei mai mari din trecut și să-și iec un loc printre Nemuritori.”

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

NAGY JENŐ,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanță de zece ani. (97-120)

Am o
blie, că ni-
în Bechere

Ka 322-

N
caută un p
cauține la
Adresa
(Ma 325-

Am o
mi-am muta
în casa și lă

(Bi 315-

D
extravilanul
sul-săsece p
o grădină c
pomi rod to
fân și pent
lemne, curte
cu un preț i
au toate ace
nunte se po
(Me 301-

Manu
pentru toate
și hârtie și
țuri ieftine
Piața Libert
(Pi 307-100

O fabrică c

Se cere: ro
însurat, cum
și german
comerciale g
Oferte
pensie” adm

Pentru
agenți pen

Cunoștințe s
se poate înd
ca ocupație
Ofertele s

Eszékt kö
iga
(E 326-2

La prim
ben m.) aff

U
vărsat în age
cei cu diplom

cari voiese
tori de prăv
tor sigur” a
Se cere cum
și germană.

Ba 116-280)

Berea
din fab

Aviz!

Am onoare a face cunoscut oneratului public, că mi-am deschis cancelaria advocațională nouă în Bacicherecul-mare strada Váraljai nr. 7.

Cu stimă:
Ka 322—3 Dr. Artur Kassovitz, adv.

Notar diplomat

caută un post de oficiant ori cassar pe lângă caufine la vre-o bancă ori altă întreprindere. Adresa „Notar” postrestante Kossó II (Ma 325—3)

Aviz!

Am onoare a face cunoscut on. public, că mi-am mutat cancelaria advocațională în CACOVA în casa și lângă localul băncii „Piugarul”.

Cu stimă:
(Bi 315—3) Dr. Nicolae Biraescu.

De vânzare

extravilanul din strada Poștei nr. 2 din Sebeșul-săseș pe care se află două clădiri masive, o grădină de zarzavate și o curte plantată cu pomi roditori, lângă grajd, șopron închis pentru fân și pentru trăsuri, spălătorie, șopron pentru lemne, curte pentru galițe, pivniță, apă bună—cu un preț ieftin. Ambele clădiri (case de locuit) au toate aceste independent una de alta. Amănunte se pot afla la însuș proprietarul. (Me 301—6)

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307—100)

O fabrică din București caută un funcționar.

Se cere: român, creștin, etate 20—25 ani, neînsurat, cunoștință perfectă a limbilor română și germană în scris și vorbit, cunoștințe comerciale generale.

Oferte detaliate a se adresa sub „Drept la pensie” administrației acestui ziar. Fa 314—3

Pentru banca noastră de asigurare căutăm agenți pentru fiecare localitate din țară.

Cunoștințe speciale nu se cer, deoarece aceasta se poate îndeplini și afară de ocupație regulată, ca ocupație laterală. Câștig ușor și cinstit. Ofertele să se trimită la

Eszéki kölcsönös segélyző szövetkezet igazgatóságához, Eszék. (E 326—2)

PUBLICARE,

La primăria comunei Rășinar (Resinár, Szeben m.) află aplicare

un tânăr

vărsat în agendele notariale. Condițiuni favorabile; cei cu diplomă vor fi preferați. (Pi 316—3)

Comercianții

cari voiesc să se pregătească pentru conducători de prăvălii să se anunțe sub deviza „Viitor sigur” administrației ziarului „Românul”. Se cere cunoștința limbilor română, maghiară și germană. (Si 311—3)

Ba 116—280)

Gustați

Berea **SLEPING-car** din fabrica „Bragadiru”.

Un candidat de avocat

află aplicare în cancelaria advocațională a lui

Dr. Nestor Oprean,
(O 300—6) Nagyszertwikkós.

Anuarul școlar

(Cronica școlară-Évkönyv)

tipărit conform ordinului ministerial mai nou, a-comodat și școalelor ajutate din partea statului, conținând tipăriturile: *ziuar de primire, ziuar de frecvență și progres, ziuarul materialului propus, ziuarul vizitațiilor și evenimentelor, consemnarea manualelor întrebuințate, date statistice despre școlari, învățător și școală*, se află spre vânzare la Librăria dleezană din Arad. Prețul unui exemplar pentru o școală cu 80 elevi 4 cor., — dela 80—120 ca 5 cor., — dela 120—160 cu 6 cor. Catalogul librăriei la cerere se trimite gratuit. (Li 243—8)

ATELIERUL DENTISTIC

ni-l-am mutat din Strada Forray pe piața SZABADSÁG-tér.

Garnituri de dinți fără pod,

pe cari cu abatere dela sistemul vechi nu le mai lucrăm din cauciuc, ci din cele mai nouă materii inventate, cari sunt fără nici un miros și gust, nu se tocesc și nu se frâng.

Lucrări în aur și platină executăm pe lângă prețurile cele mai moderate.

med. BERTALAN KURZER și ERNŐ VIDOR de Márfa.

(Ka 154—30)

Mme B. GOLDSTEIN

Brașov, str. Kloster 33.

„Prima fabrică de corsete din Brașov”

Execută și expediază orice articii în bransa aceasta. Rog să cereți prețurent Ilustrat.

(Go 226—53)

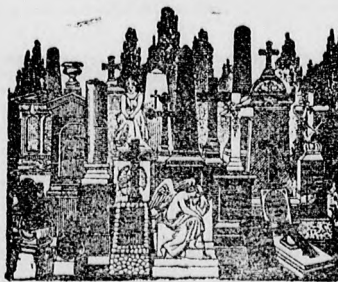
CORSETT CHIC

ADOLF SCHNEIDER

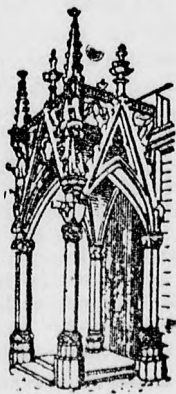
Atelier de sculptură și tăietorie în piatră, industrie de articole de ciment și piatră artificială.

NAGYSZEBEN—SIBIU.

(Se 186—60)

Întreprindere de Monier, Rabitz, Beton și clădiri de beton. Articoli de ciment: socluri, parane, balustrade, ornamente, balcoane, etc. Podine de ciment și beton bătut pentru balcoane, remise, curți, etc. Podine TERAZZO, trepte TERAZZO și îngrădiri de morminte, monumente la morminte, cripte și totfelul de granit artificial și imitații de marmoră. Aquarii, terrarii, bazine de apă, colaci la fântâni, vâlale, etc. Granit artificial și pietri artificiale din năsip, imitații perfecte. — Executări în toate lucrările de tăietorie de piatră, de sculptură în piatră, ciment și gips, precum și asbest, stucatură în gips și lucrări în marmoră artificială. Vânzare de ciment și gips în saci.

Kratochvill Ágoston

turnătorie de lucrări de artă și firme Budapesta, VII., Cserhát-u. nr. 22.

Fond. în 1899. Telefon: 28—35. Nrul casei de păstrare poștală reg. ung. 15545. (Notă Clearing).

Table de firmă vărsate din bronz și zinc pentru oficii, medici, avocați, ingineri, arhitecți, execută frumos și modern. Cea mai mare fabrică în bransa aceasta în Ungaria.

Prețuri de fabrică.

Correspondență în limbile maghiară și germană (Ka 143—80)

În atențiunea băcanilor!**MORI pentru MAC**

și

CUMPENE

excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

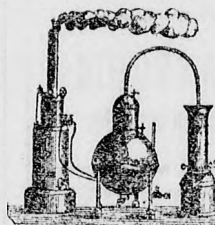
THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50. Ti 163 60

RADUCZINER LAZAR

ALĂ MAR

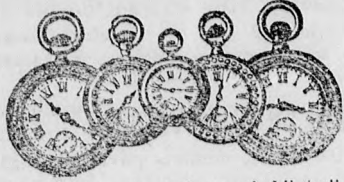
Timișoara (Temesvárváros) str. Farkas 12 Casa proprie.

Execută **Cazane pentru spirt**, — pentru vâpsitorie chimică și — pentru **ferberea rachiului** din material excelent, pe lângă garanță și cu condițiuni favorabile de platire.

Reparările se execută prompt și cu prețuri moderate.

Ra 174—20

CAROL ORENDI junior,
orologier și aurar.ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Rimanoczi (aldós) utca 4.Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precizie.
Prețuri ieftine. Lucrare excelentă.

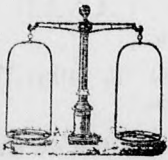
(Ka 31—52)

Prima calitate

Mașini de cusut „Singer” calitate bună pentru femei cu 60 K (karikahajós) tot pentru femei 84 K, centralbobin 94 K, cu 5 cutii din oricare soi 110 K, cu luntre scufundătoare (súlyesztő karikalhajós) — centralbobin fără sunet, artistic lucrate, un adevărat decor pentru casă cu 130 cor, precum și bicielele cu 104 cor, pe lângă garanție de 5 ani — livrează :

KRAUSZ HENRIK
Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40

Revânzătorilor le dau rabat. — Catalog la cerere trimis gratis și franco.

In lucrătoria electrotécnică și mecanică și Institutul concesionat de autorități de instalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK

Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucră: tot felul de instrumente chimice-fizice, monometre și executarea crevetelor. Cântare de precizie pentru farmaciști, drogerii și aurari. Instalări de lumină și soner (clopoțele) electrice, telefon de casă pe pe lângă prețurile cele mai ieftine.

(Po 78—30)

KUN ENDRE,atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.Ku 39—50) **SZATMÁR,**
casa-Lévay, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recoman. pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și jocari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor scotese taxa numai pentru 5.

MANDEL ZSIGAorologier giuvaergiu-optic
DÉS-Főter

Succursala Gyulafehérvár

Cel mai mare depozit de tot felul de ciasornice de aur și argint precum și ciasornice de metal și nick. Articli de argint de China Berdorfer Cristofle și tacâmuri de argint. Ochelari și zwickeri de Rathenov. Articole optice de aur și argint Gramofhoane și plăci. — Reparaturi solide și ieftine. Ser-

viciu conștiincios. Prețuri moderate.
(Ma 182—30)**De neîntrecut!**Spălătorie aranjată cu mașini electrice
pentru curățirea chimică a hainelor,
colorare și spălarea fulgilor de perini.**LUCZA JÓZSEF**Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chimic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, danțele, stufe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acurateță. Baltoane de piele le colorez în colorii închise.

(Lu 15—60)

KISS JÁNOS

fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit. — Pregătește, reparaază și clădește căminuri și vetre de fier. Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

Ki 122—60

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboșală dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul acesta.

D. CEPENARIU

crotori pentru domni

Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialitate de materii veritabile engleze, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

pentru domni după croiul cel :

: : mai nou : :

Ce 193—30

Stoboare de sârmă

tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

In atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vinătoare etc. (Ke 84—30)

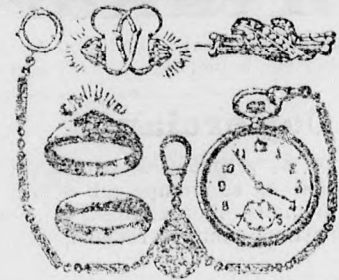
KLEIN ISTVÁN,fabrică pentru împletituri de sârmă,
Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice. Cele mai frumoase rețele! Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schintel, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru ferești de orice mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt Prospect de prețuri trimis gratis.

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Se 125—60

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu brillante, obiecte de lux în argint și articole optice. In atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

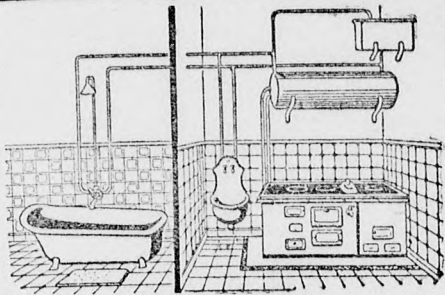
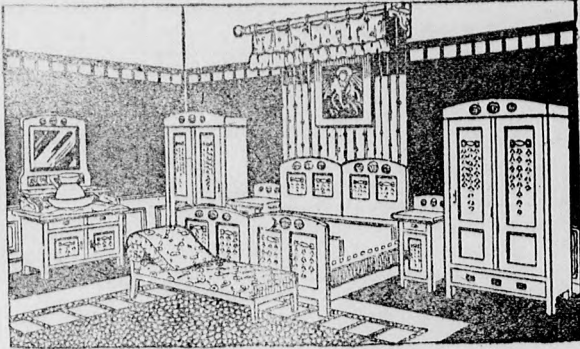
STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44-46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECZ).

Sa 113-120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apeduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

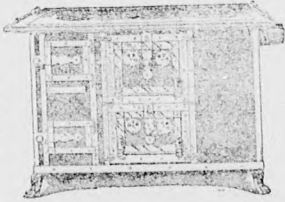
SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte după desen sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisii pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din orașe. Instalări de băi, apeducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adevărit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani.

Cea mai perfectă executare de instalațiuni de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincuire. — Proiecte și planuri gratuit și prompt.

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și împletirea sirmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de site, ciur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (sparherturi), cuptoare și cazane. Fabrică toffelul de garduri din sirmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu coștoriu sau argint viu, țesături de rabbit, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petis și țesut împletit pentru plafond (structură). Despațământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despațământ din nou aranjat pentru fabricarea a toffelul de sobe (sparherturi) dela esecutarea cea mai simplă până la cea mai pomposă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colorii sau albe. Prospect trimis gratis. Vinzătorilor procente corăspunzătoare.

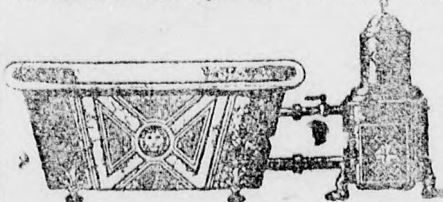
Carl Piffel,

prima fabrică de
obiecte de metal

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca sarkán Krausz-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte edibctee e mstal: precum ciubere, uclioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conduct pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neintrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci.

Catalog de prețuri la dorință gratuit.

Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

Ei 23-60

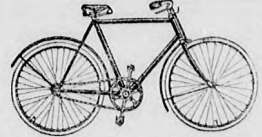
CUCHT HUGO mechanic

BISERICA-ALBĂ str. Beeker 6.

DEPOZIT de renumite mașini PFAFF pentru cusut, de cârpit ciorapi și brodat. MAȘINI de cusut PHÖNIX și NANMANN, biciclete STYRIA și WAFFENRAD toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine.

ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric.

PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electrizat. IN ATENȚIUNE: nu țin agenți voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele și agenții acestora trimiși pe sate nu stau în nici o legătură.

Ku 111-30

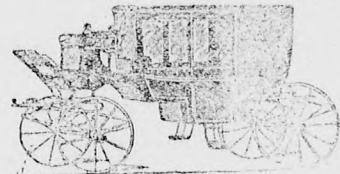
Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS
str. Fröbel nr. 53 (casa proprie),

fabricant de trăsuri și autocaroserie

furnisorul postelor reg. ung. și mehaniz-melor militare.

Mare deposit permanent de toffelul de trăsuri și calese noi și folosite.

Atelier de reparatură. Ateliere de făurie, rotarie și de lustruit.

(Ko 98-30)

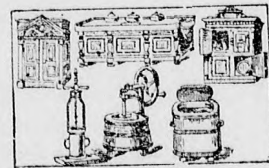
50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.

Budapesta VII., Rákoczy ut nr. 64. Telefon: 106-69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevetate și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători

De carne din Ungaria — se pun în circulație. despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută resinată. Apa de gheață se întrebuințează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate gheață afară.

Să nu se confunde cu alte fabricații.

(Me 141-30)

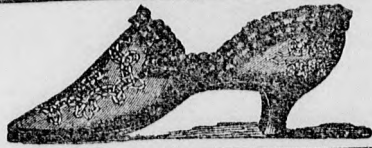
In atenția celor ce zidesc case!
TEODOR CIOBAN
 ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
 ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștiunțez pe on. public, că
in bransa arhitectonică
 execut tot felul de întreprinderi, transformări
 de zidiri vechi, repararea de biserici române
 și școli, precum și zidirea lor.
 Cu planuri și bugete servesc cu prețuri
 cât se poate de moderate. Comande primesc
 atât în loc, cât și în provincie. Rugând spri-
 jinul on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Cioban.
 (Co 105—50)

Premiat la a. 1902 din partea expozi-
 ției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS
 păpușar, (Be 30—70)
 — Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de
 piele, păsă, mătase și catifea, pentru băr-
 bași, dame și copii cu prețurile cele mai
 ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis
 gratuit. — Revinzătorilor li-se dă rabat.

Gratis

nu, dar pentru prețuri
 foarte ieftine poți să
 cumperi cele mai bune
 oroloage, oroloage cu
 pendul, de părete și
 deșteptătoare, precum și
 bijuterii de aur și argint
 și artelii optice la

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

Sătmar — Szatmár,
 str. Atilla nr. 1.

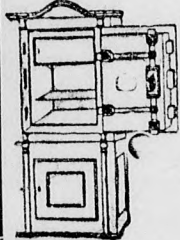

(Se 150—60)
 Pentru orice fel de
 reparări și cumpărări
 de oroloage ofer ga-
 ranță.

Fabrica budapestană de casse de bani
Golléri și Schuller
 BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul
 orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de
 honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de
 bani, libere contra
 focului și spargerilor,
 casse pancelate
 pentru păstrarea do-
 cumentelor.

Catalog gratuit și
 franco.

MAȘINI
 pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi
 de ciment, presă pen-
 tru table de ciment
 și aranjează fabrici
 complete din ciment
**Hazai fémlemez és cze-
 mentgyári gépgyár r.t.**

BUDAPESTA, VI.,
 Reiter Ferencz-u. 66.
 TELEFON: 93—13.

(Ha 140—120)

Ingrădiri cu pietri mormântale.

Lespezi pe mormânt, sarcofage

dela cele mai simple până la cele mai pompoase,
 din material foarte durabil care întrece piatra cio-
 plită, cu prețuri ieftine pe lângă garanță; execută
 pardoseli de granit, toffelul de specialități de pietri
 artificiale, vase de flori, stâlpi, decorații pentru
 grădini, fântâni arteziane, trepte, decorații pentru
 zidiri, în orice stil; desemnuri și proiecte face
 gratis și în provincie:

Némethy István,

sculptor, întreprindere de zidiri cu ciment și beton
 Cluj—Kolozsvar, strada Bástia n-rul 4.

TELEFON nr. 644.

Ne 156—20

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH
 fotograf

Sibiiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la
 mărime naturală. Picturi renumite în
 oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică.
Fotografierea, copiilor executată
 modern, fotografiere în grup și familie, se știe că ateli-
 erul acesta în privința mărimii este primul
 Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate foto-
 grafia chiar și pe timp ploios. Li 72—60

Cu deslușiri sarvesc.

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că pri-
 mește pregătirea a ori-ce fel de

cuploare

descărcare și zidirea vetrelor de fert cu
 prețuri convenabile și pe lângă servi-
 ciu prompt și conștiințios.

Schö 64—30)

Comandele se execută imediat.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

se execută costumele cele mai bune și strict
 englezești, precum și alte haine. Pune la
 dispoziția stim. dame cele mai nouă și cla-
 sice jurnale. Ori-ce comandă se execută în
 8—10 zile. — La damele din provincie iau
 probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu
 le execut în 12 ore. — Convingerea e si-
 guranța cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

(Ru 66—30)

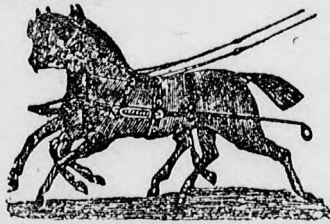

Atelier de curelărie,
 șelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

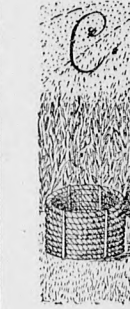
(odinoară Societatea curelărilor)

Sibiiu—Nagyszeben,
 Heltauerg. Str. Ciszădiei 45.

Magazn bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat,
 sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele
 solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate.
 Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut
 și legat, Sky (vârșobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni
 jamperi de piele fabricație proprie, pentru oi și militari,
 cari stau strins lipite pe picior. — Reparările se execută prompt.
 Mare depozit de hamuri pentru cal dela soierile cele mai
 ieftine până la cele mai fine, coperitoare (toluri) de cal și
 cofere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiințios.

Leit
 Cluj-Ko

SIBIIU-Nag
 Ori ce ro

fab
 W

(Si 4—60)

se pot e
 plo
 la fabrica
 de ploiere

Leitner Sándor mechanic și electrotehnic
Cluj-Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete, mașini de cusut, gramofone și mașini de scris. Primește orice muncă de branșă, precum: introducerea sonerilor, a luminii de electrice și a diferitelor motoare.

(Le 56—30)

Premiat la expoziția industr. din Sibiu în 1903.

Roate de tors

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, se află de vânzare la

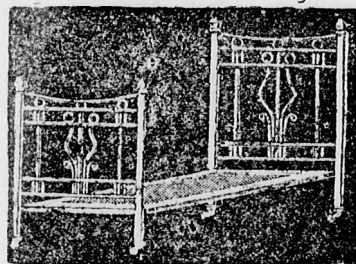
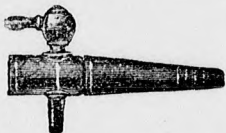
Emil Krauss,

strungărie și atelier cu putere motorică.

SIBIU-Nagyszében Margarethengasse 5

Ori ce roată ce nu merge bine se primește înapoi.

(Ka 123—30)

Totfelul de mobile de fier și matrațe de fir

cu cadru de lemn și fier precum și PATUL-MASĂ brevetat, care ziua se poate întrebuința ca masă, iar noaptea ca pat, se pot procura cu prețuri ieftine dela

fabrica de mobile de fier a lui **Wertheimer Géza**

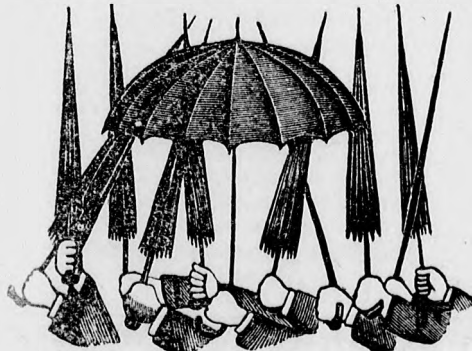
Losoncz, Tugár-tér 3.

(Ve 167—15)

(Si 4—60)

Unde se pot cumpăra cele mai bune și elegante ploiere? numai

la fabrica de ploiere **Gustav Schmidt,** SIBIU Piața-mare în palatul Bodenkredit se pot afla noutățile cele mai moderne

Ent-out-cas

și **ploiere**

pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitate cea mai bună **cu prețurile cele mai ieftine.**

Recomandate de către cei mai renumiți medici

Bandaje

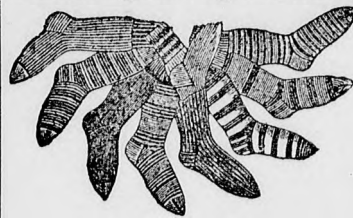
picioare artificiale, corsete, legătoare pentru pânțele, irigatoare, stropitoare, suspensorii, îndreptătoare, ciorapi de gumă, vată (bumbac), legătoare și articlii pentru bolnavi precum și cele mai excelente preservative franceze pentru femei și bărbați, se vând cu prețuri ieftine la

LEINER GYULA, bandagist Brașov, str. Mihael Weis nr. 13.

(Le 158—26)

Cumpărați fabricație indigenă!

CARL HEMPER

și fiul,

prăvălie de tricouri și împletituri,

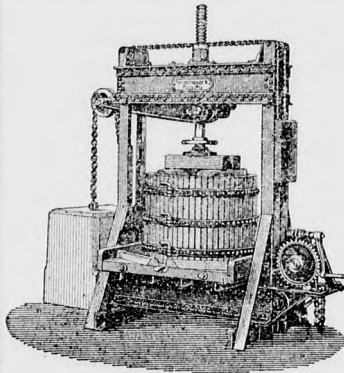
SIBIU, strada Kempel 9.

Recomandă fabricațiile sale pentru cari garantează anume: ciorapi, călțuni, mănuși, jachete pentru dame și copii, ciorapi pentru turiști din păr de capră, haine de copii și alte multe lucruri:

Ciorapi se pregătesc ieftin și bine.
En gros. He 73—30 En detail.

Feitzelmayer Károly

FUNDAT în a. 1831. Pozsony.

Fabrică pentru totfelul de mașini și aparate de specialitate pentru vinicultură și pivnițerie, de calitate cea mai bună, din materialul cel mai bun; mașini-aparate pentru altoirea viței de vie, teascuri pentru struguri și poame, mori pentru zdrobirea strugurilor, pompe pentru tragerea vinului și a altor lichide.

Fabricațiile mele excelente întrec orice alte fabricații slabe ce se vând în prăvălii.

Catalog de prețuri ilustrat cu provocare la ziarul „Românul” se trimite franco. (Fe 155—16)

EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriază de instalațiuni
Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. **Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie**

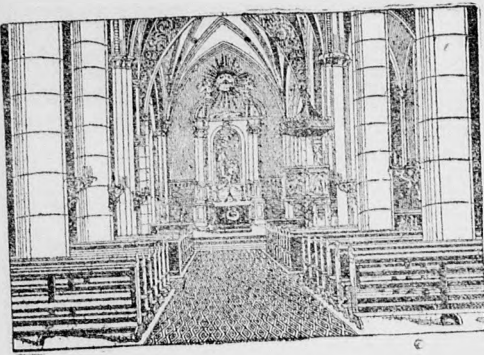
Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă. (Le 29—100)

Pregătesc (Ma 146-30)
cupatoare de teracotă,
căminuri, vase, glas-
tre, cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cupatoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onor. public:

Magyar István
fabricant de căminuri și artic. de lut
Temesvár-Gyárvaros Kém-utca n-rul 16.

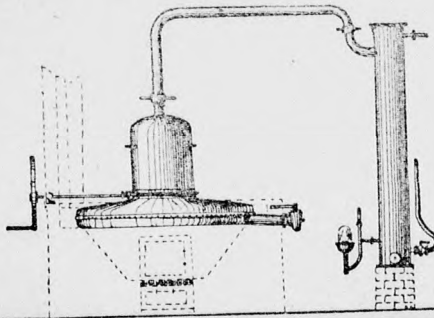
GAÁL
JÓZSEF
măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de măsurie pentru biserici, școale, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț. Ga 51—

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă
Ujpest Lőrincz-u. 7. (in casa proprie.)

Fabrică și liferează, în cea mai excelentă execuție: CAZANE de fier rachie, precum și garnituri complete pentru fabrici chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimis gratuit.

Hans Fabrițius

inșiner

(Fa. 67-30)

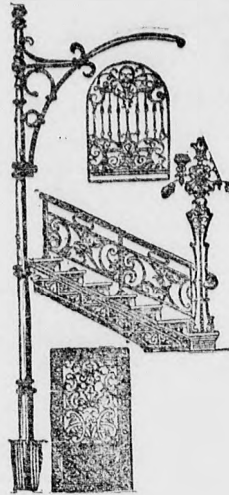
SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

Urmașul lui **OLASZ ANDRÁS**
GROSZ FRIGYES
LĂCĂTUȘER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE ARTĂ
ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în bransa mea, și anume: aranjamente pentru zidiri, porți de fier, gratii, grilajuri pentru morminte, lucrări de lăcătușerie, acoperișe de sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru încălzit și cupatoare de fert, precum și reparări, obiecte de lux, etc. etc., cu prețurile cele mai convenabile și serviciu prompt.

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

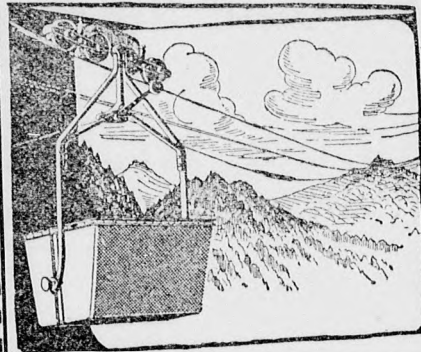
Cu stimă: (O 183-30)

Olasz András

Fabrica de mașini LAUFER JÓZSEF,

BUDAPEST,

VI., PALOTAI-UT 15-11.

Linii funiculare, șghiaburi de precipitat vagoanele pentru mine, osii de transmisii brevetate »Balon«, cângi automate de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj cu lanțuri sau frânghii. Aranjamente Skips și de încărcat, elevatoare și transportoare, etc.

(La 40-30)

Karton Aladár

„Alba“ fabrică de ghips Orăștie-Szászváros.

Oferă ghips fabricație proprie, fabricat după sistem englez brevetat, de-o solidaritate mare deci un ghips

special de stucatură pentru sculptură
modele și alabastru

care poate suferi mare mixtură, — expedit prompt și eventual pentru expediere mai târzie, cu prețurile cele mai moderate.

Faceți o încercare, deoarece

K 135-30

cine lucrează cu ghips „Alba“ face economie în bani!

LĂCĂTUȘERIA ARTISTICĂ ȘI DE ZIDIRI,
provăzută cu motor electric alui

FRANZ JUNGINGER

TEMESVÁR-FABRIK, Spiridongasse nr. 2.

(Lângă farmacia Nügele, în casa proprie).

Se recomandă pentru executări de clădiri, trepte (scări), îngrădiri la morminte, candelașe, porți de fier. Instalațiuni de apeducte. Mare depozit de totfel de cuptoare, mese franceze, de cea mai bună calitate cu păreți siguri contra focului, cari nu sunt a se compara cu cuptoarele de rând.

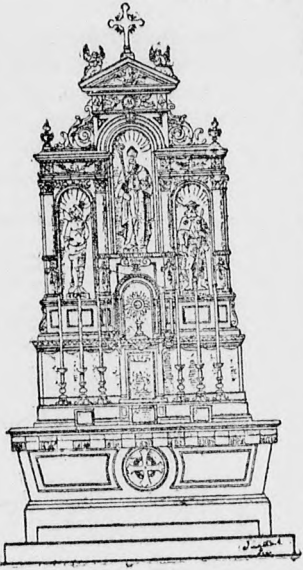
Prețurent pentru cuptoare la cerere gratuit și franco.

Ju 172-30

Hanel Róbert și Fiul

BUDAPESTA, VII, Ovoda utca nr. 40.
Atelier pentru aranjarea bisericilor.

(Ha 142-15)

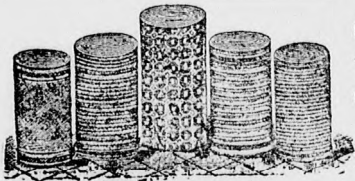
Execută: Iconostase, icoane sfinte, fântâni pentru botez. Serii de icoane, aranjamente în orice stil pentru biserici, sfeșnice, candelabre, etc. Dantele artistice lucrate cu mâna. — Prospekte, desemnuri la dorință se trimit gratis.

Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agencia principală pentru Ungaria-de-Sud:
ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN
IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belyáros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografe se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și toffelul de rechizite dactilografe fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

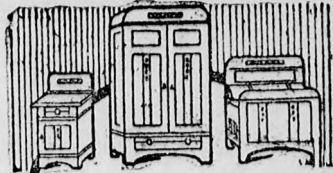
In despărțământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și toffelul de covoare cu prețuri foarte scăzute

(Ma 129-104)

FABRICA DE MOBILE

care formează proprietatea mea în temnița din Aiud, fabrică de mobile nou aranjată și magazin, precum și întreprindere de pompe funebre
Urmașul lui Baumann Arnold

LAHNI KÁROLY, Alba-Iulia

(Gyulafehérvár) vis-à-vis de Tribunal.

Magazin de aranjamente, dela cele mai simple până la cele mai frumoase, pentru prânzitoare, dormitoare saloane și camere, covoare, perdele și învăltoare de masă, matrațe de foi cu cadru de lemn și fier. — Serviciu prompt și conștient cu prețurile cele mai convenabile. Pentru durabilitatea mobilelor executate în fabrica mea ofer garanță.
La 118 30

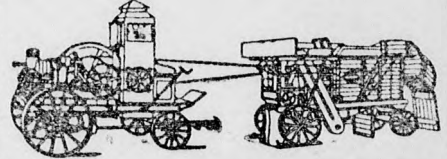
I 192-60

O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

Execută toffelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașini de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □

Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU

LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. In special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de albituri pentru bărbați, și de ghețe pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem

Cu stimă:

Cintea și Hau

CI 99-60

Heinrich Rastel
Ra 70—30 fabricant de trăsuri,
Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin în depozit cele mai moderne **TRĂSURI** precum și totfelul de **CĂRUȚE**. Primesc ori-ce lucrare de reparare și transformare, vopsire și pregătire de șele în preț foarte ieftin. o o o

Fabrica nouă de
OROLOGE DE TURN
Sarkadi Zoltán & Comp.
fabricanți de orologe pentru turnuri
Nagyvárs. Damjanics-u. 30.
(Casa proprie)

Recomandă introducerea admirabilelor orologe de aramă, cari trebuiesc trase tot la 8 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și căsărmi. Se pregătesc orologe pentru prețuri convenabile, garanție mai mulți ani. Repararea orologelor de turn se execută cu mănușitate.

(Sa 88—60)

KIKTA ISTVAN, atelier de pictură
Budapest, VIII. Koszoru-u. 17

Ami au îndrămeala a atrage atenția on. public asupra atelierului meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac geamuri de biserică, pictura de lux pe sticlă pentru saloane, verandă și sufragerii.
— Mai departe plumbuit de artă, gravuri pe sticlă și rame de aramă, precum și alte obiecte în bransa aceasta.

Ki 41

Karl Schulleri
atelier de cuptoare,
Sibiu, Târgul Fânului 7.
Execută:
cuptoare cu căhăli

în toate colorile, precum și încălzite în forma Meissner și Kastel, îmbrăcate în căhăli. Deasemenea construiesc cuptoare de fierț din căhăli albe și vinete.

Primesc și tot felul de reparaturi, ce se țin de bransa mea. Comandă primește și dl Victor Roth, prăvălie de coloniale, Sibiu, Strada Sării (Salzgasse) Nr.

(Sa 68—)

Edificare ieftină!

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învăitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curent trimis gratuit.

IOSIF SIMIGS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pietri.
Telefon 246. **LUGOȘ,** Strada Buziaș 37.

CAZ

MAGY
Uj

CEL MAI
rea ornament

Depozit
vechi și

Gran
Corzi

[Ba 93]

**ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAT**

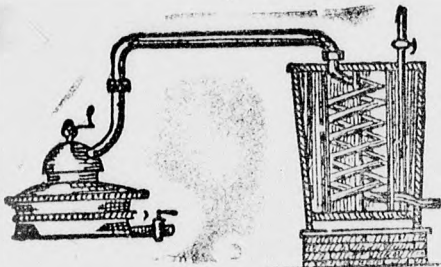
A LUI CI 136—60

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase *fotografii* deasemenea *acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase*, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

CAZANE pentru ferberea rachiului

Aranjamente pentru fabrici de SPIRIT.

MAȘINI pentru strecuratul vinului și pentru opărirea vaselor.

Prețuri moderate! Condiții favorabile de plătire!

MAGYAR RÉZMŰÁRUHAZ, RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Ujpest, Strada Gyár nr. 15. (Ma 164—30)

CEL MAI BUN ȘI MAI IEFTIN ASORTIMENT pentru procurarea ornamentelor bisericăști, pentru toate bisericile gr. or. române și sârbești.

Anume: Odăjdii colorate și negre, acoperiminte, prapori mari, steaguri pentru biserică, candelă, cruci, baldachin, ripide, icoane sfinte, icoane ruse și de totfelul, icoane istorice, etc. etc.

In atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sfinte pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălării proțești.

Haine pentru domnii preoți, brăne și camilafce. Pregătesc bine și prompt vestiminte proțești, căci am un croitor foarte istet. La dorință dau detalieri și totfelul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materie de prima calitate și cea mai bună, dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc. Comandă ezech momentan în modul cel mai prompt și conștițios.

CATALOG ILLUSTRAT TRIMIT GRATUIT.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovics, Ujvidek

Strada Duna n-rul 10, (Casa proprie.)

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

Babos Béla

SIBIU Bulevardul mic (Kleine Ring) nr. 24.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice și părți de instrumente etc.

Gramafone și plăci asortiment bogat

Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță.

Reparaturile se execută conștițios și artistic.

[Ba 93]

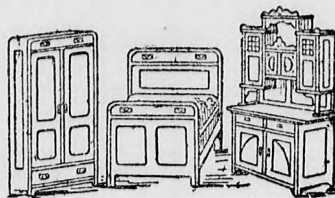
Mobile în toate stilurile * moderne
cea mai solidă executare

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU
Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

(P 184—60)

Stofele alese de Direcțiune lucrute după clasa primă.

Gheorghe Szöcs

croitor civil și militar român, Brașov
srada Mihael-Weiss nr. 10 (casa proprie).

TELEFON: 488.

TELEFON: 488.

Deposit de cele mai nouă stofe indigene și din străinătate.

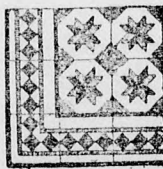
Serviciu prompt!

Prețuri solide!

So 306—20

Uniforme pentru studenți cele mai bune și mai durabile.

(Ma 131—60)

Mandler János

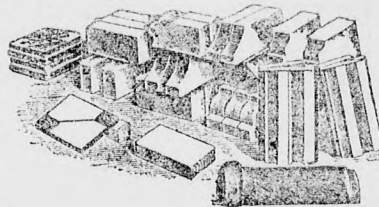
întreprindere de beton, piatră artificială și teracotă

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de lucrări în bransa lui, și anume: teracotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și ciment, uscare pereților umezi, trepte (scări) de piatră artificială, pereți, conuni „Rabitz“, inele pentru fântâni, bazenuri, fântâni arteziane și vălale executate neexceptionabil și cu prețurile cele mai moderate.

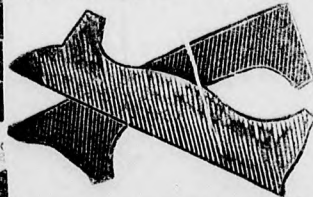
Cu prospecte servese gratuit.

(Go 21—60)

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, Nagyszeben, Kleiner Ring 5. curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrute în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opinci. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

(Ku 108—)

Articole de casă de sticlă și porțelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

Ji 34—60

Petru Moga

pantofar pentru domni, dame și ortoped Cluj-Kolozsvár piața Bocskai nr. 8.

[lângă farmacia Biró].

Execută după cea mai nouă modă și din materialul cel mai excelent toffelul de ghetete pentru domni, dame și copii, precum și ghetete pentru picioare suferinde, cu prețurile cele mai moderate.

(Mo 138—30)

Cine dorește să cumpere

Reparaturi se fac solid și ieftine

clavire bune, pian sau pianino, harmoniu de școală sau orgonă

să se adreseze cu încredere către

Salonul de clavire F. A. KAUFFMANN
în SIBIIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

Unicul reprezentant pentru:

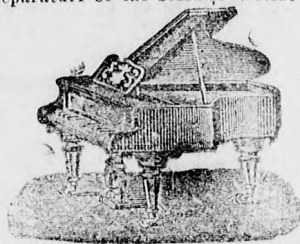
Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestate dela artiști în broșură stau la dispoziție în orice timp.

Zeitter și Winkelmann! Fabrica de carte de clavire din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școli de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricanților de clavire din Viena. Posesorul mai multor medalii.

(Ka 91—)

Frații Stingl! liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

GARANȚIE!

Vad Gabor

curelar și șelar

ORADEA - MARE

(Nagyvárad), str. Körös n. 38.

Va 87—30

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că sub firma de mai sus am deschis un atelier modern pentru

curele și șele

Țin în magazin toffelul de echipamente pentru trăsură, pentru călărit și pentru vehicule. Mărfurile sunt fabricate din cel mai excelent material și se vând cu prețurile cele mai ieftine. — Primesc orice lucrări în bransa aceasta. Reparații se fac cu prețuri moderate.

Schwalb Adolf fia Vilmos

tinichigiu și mier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Sa 11—60)

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește toffelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cane pentru olei, lack ori petrolu, facle, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.**Ligeti Sándor,**

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor grcat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noi zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.

(Li 19—52)